

Kallelse

Vård- och omsorgsnämnden kallas till sammanträde

Tid: Tisdagen den 17 juni 2014 kl. 18:00

Plats: Largen, plan 1, Alceahuset, Hackstavägen 22

(Sammanträdesrum Largen är reserverat för majoriteten kl. 16:30-18:00.

Sammanträdesrum Losjön, plan 1 är reserverat för oppositionen kl. 17:00-18:00)

Övrig information:

Vänligen anmäl eventuellt förhinder till Linda Turula, linda.turula@osteraker.se

På uppdrag av ordförande Mikael Ottosson (KD)

Linda Turula

Administrativ samordnare

Dagordning

1. Val av justerare samt tid och plats för justering
2. Fastställande av dagordning
3. Beredning (9 juni 2014)

Informationsärenden

4. LSS-undersökning – Hur Österåkers invånare upplever det stöd som kommunen erbjuder
– Carola Wiklund, utredare
5. Vård- och omsorgsnämndens månadsuppföljning per 2014-05-31 (skickas ut senare per e-post)

Beslutsärenden

6. Riktlinjer för parboendegaranti inom särskilda boenden i Österåkers kommun
7. Uppföljning av boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning
8. Uppföljning av Skogstäppan
9. Överlåtelse av avtal gällande Skogstäppan (skickas ut senare per e-post)
10. Sammanslagning av FoU Nordost och FoU Seniorium samt införande av verksamhetsområdet funktionsnedsättning som ett nytt FoU-uppdrag

11. Attestförteckning Vård- och omsorgsnämnden 2014

12. Individärenden

- 12.1 Ansökan om fortsatt boende med särskild service för barn och ungdomar
- 12.2 Omprövning av boende med särskild service för barn och ungdomar
- 12.3 Omprövning av personlig assistans samt ansökan om tillfällig utökning av personlig assistans
- 12.4 Omprövning av HVB-boende
- 12.5 Ansökan om HVB-boende
- 12.6 Ansökan om fortsatt HVB-boende
- 12.7 Ansökan om fortsatt HVB-boende
- 12.8 Omprövning av korttidsvistelse
- 12.9 Omprövning av korttidsvistelse
- 12.10 Omprövning av korttidsvistelse
- 12.11 Omprövning av korttidstillsyn
- 12.12 Omprövning av dagbehandling
- 12.13 Omprövning av daglig verksamhet
- 12.14 Omprövning av boendestöd
- 12.15 Ansökan om korttidsvistelse

13. Anmälan delegationsbeslut

- 13.1 Ordförandebeslut 2014-05-27 ang. ansökan om korttidsvistelse (bifogas)
- 13.2 Ordförandebeslut 2014-05-28 ang. prövning av om överklagande kommit in i rätt tid (bifogas)
- 13.3 Ordförandebeslut 2014-06-10 ang. ansökan om daglig verksamhet (bifogas)
- 13.4 Delegationslistor Procapita 2014-05-01 – 2014-05-31 (finns i pärmen)
- 13.5 Delegationslista Public 360 2014-05-01 – 2014-05-31 (finns i pärmen)

14. Delgivningar

- 14.1 Revisionsrapport - uppföljning av tidigare genomförda revisionsgranskningar (bifogas)
- 14.2 Information: Enigma Omsorg och Solhagagruppen går samman (bifogas)

4.

**LSS-undersökning – Hur Österåkers
invånare upplever det stöd som kommunen
erbjuder**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-06-03

Dnr VON 2014/0056-741

Till Vård- och omsorgsnämnden

LSS-undersökning – Hur Österåkers invånare upplever det stöd som kommunen erbjuder

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

Notera informationen till protokollet.

Sammanfattning

För att få en överblick på hur brukarna upplever det stöd som kommunen erbjuder ställdes frågor om bland annat trygghet och bemötande. Deltagarna visade på stort engagemang och är överlag positiva till det stöd som erbjuds men känner sig osäkra på om de får behålla det stöd de har så länge de behöver det. Större andelen svarande utgörs av medhjälpare och ombud för den tillfrågade. Inför framtida kvalitetsuppföljningar inom målgruppen rekommenderas mer fokusinriktning för att de tillfrågade själva ska kunna delta mer aktivt, och för att använda resultaten till förbättringsåtgärder.

Bakgrund

I nämndens arbete med att uppnå Kommunfullmäktiges mål, att erbjuda högsta kvalitet på omsorg för funktionshindrade, har samtliga invånare i Österåkers kommun som omfattas av LSS rättighetslag fått en förfrågan om att delta i en enkätundersökning.

Bilagor

1. "Resultat av LSS-undersökningen"
2. "Undersökning – enkätformulär"
3. "Får du det stöd du behöver? – Informationsdokument"
4. "Du hinner fortfarande – Påminnelsebrev"

Anne Simmasgård

Socialchef

Carola Wiklund

Utredare

LSS-undersökning

Hur Österåkers invånare upplever det stöd som kommunen erbjuder

Sammanfattning

I nämndens arbete med att uppnå Kommunfullmäktiges mål, att erbjuda högsta kvalitet på omsorg för funktionshindrade, är det av största vikt att ta reda på vad samtliga invånare som omfattas av LSS rättighetslag tycker om den omsorg som kommunen erbjuder. En enkät med 15 frågor inom dimensionerna respekt, trygghet, medinflytande, information, hjälp till makt över sitt liv samt bemötande och autonomi skickades ut i november 2013.

Deltagarna visade på stort engagemang. Svarsfrekvensen uppmättes till 53 procent och till dags datum inkommer fortfarande svar. Resultaten visar på att deltagarna överlag är positiva till det stöd som erbjuds. Mest positivt upplevs personalens bemötande och att de upplever sig få det stöd som är överenskommet. De negativa svaren återfinns främst inom trygghet. Deltagarna känner sig osäkra på om de får behålla det stöd de har så länge de behöver det och ju yngre deltagare desto tydligare. Deltagarna har även lämnat negativa svar på frågor inom dimensionerna medinflytande och hjälp till makt över sitt eget liv.

Svaren utgörs till större delen av yngre deltagare och av hjälpare som har svarat med eller för den tillfrågade och svarssätten lämnar tvetydigheter för hur svaren ska tolkas. Rekommendationen är att förvaltningen gör kvalitetsuppföljningar som är mer fokusinriktade inom målgruppen för att deltagarna själva ska kunna delta aktivt och i förlängningen lämna ett bättre underlag för förbättringsarbete.

Bakgrund

LSS (Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade) är en rättighetslag som innebär att personer med funktionshinder, efter en behovsprövning, kan ha rätt att få insatser av sin hemkommun (Österåkers kommun, 2013). Att vara funktionshindrad innebär att ha svårigheter med att klara sig själv i det dagliga livet. I samhället ses svårigheter med delaktighet inom arbetsliv, sociala relationer, fritids- och kulturaktiviteter, utbildning och i demokratiska processer och sammanfattas som en bristande tillgänglighet i omgivningen (Socialstyrelsen, 2013). De former av stöd som de enskilda har rätt att söka är bland annat: Personlig assistans; Ledsagarservice; Kontaktperson; Avlösarservice i hemmet; korttidsvistelse utanför hemmet; Korttidstillsyn för skolungdomar över tolv år; Boende barn och ungdomar Bostad med särskild service för vuxna samt Daglig verksamhet. Rätten till en eller flera insatser med olika omfattning beviljas utifrån den enskildes behov (Österåkers kommun, 2013 och enligt Handisam ses knappt en (1) procent av landets olika kommuninvånare ha LSS-insatser (2012).

De enskildas uppfattningar och bedömningar av bemötande, delaktighet och tillfredsställelse är ett viktigt kvalitetsmått och brukartillfredsställelse sammanfattas bestå av tre faktorer: den enskildes preferenser, den enskildes förväntningar och de faktiska realiteterna i omsorgen (Björkenstam, E., et al., 2012). Uppföljningar och utvärderingar överlag har kommit att bli allt viktigare, och de undersökningar som i huvudsak görs är på lokal nivå, det vill säga att varje enskild inrättning utvärderar sin egen verksamhet (Björkenstam, et al., 2012 & Socialstyrelsen, 2013).

Det görs inga nationella totalundersökningar på enhetsnivå, såsom det görs inom äldreomsorgen. Vi vet alltså mindre om hur brukarna inom funktionshinder upplever den omsorg de får än de inom äldreomsorgen. En sammanfattande översikt, utförd av Handisam (2012), över hur det ser ut i samtliga kommuner visar på att många verksamheter med bostäder med särskild service för barn och ungdomar levde upp till kraven av dokumentation, planering och delaktighet. Dessutom sågs att i 54 procent av de granskade verksamheterna var barn och ungdomar alltid, eller i stort sett alltid, delaktiga i hur insatsen planeras och genomförs. I 14 procent av verksamheterna var barnen aldrig eller mycket sällan delaktiga. Förvaltningens senaste enkätundersökning år 2006, då kommunens samtliga invånare som omfattas av LSS fick svara på enkätfrågor om det stöd som erbjöds då, visade på att deltagarna var mest nöjd med personalens bemötande. Minst nöjdhet uppvisades på frågor som mätte inflytande och delaktighet samt hantering av klagomål.

Ett av kommunfullmäktiges fyra mål är att Österåkers kommun ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade. I Vård- och omsorgsnämndens arbete med att uppnå målet är det därför av största vikt att ta reda på vad målgruppen själva tycker om den omsorg som kommunen erbjuder. Antal invånare i kommunen uppges vara 40 678 (Tekis, 2014). Österåkers kommun går därmed i linje med Handisams siffror om att knappt en (1) procent av kommuninvånarna har en eller flera LSS-insatser.

Med förvaltningens personregister går det att nå samtliga invånare som har stödinsatser enligt LSS och fråga om deltagande i en enkätundersökning där de ges möjligheten att lämna sin syn på det stöd de har. Funktionshindrade med en eller flera beviljade insatser är en heterogen grupp där de olika stödbehoven ser olika ut, inte bara utifrån de skilda funktionshindren utan även åldersmässigt. Av etiska och funktionsmässiga skäl kan inte förvaltningen anpassa varje utskick till varje enskild så utmaningen består i att utforma enkäten och medföljande information så att så många som möjligt ska kunna delta.

För att motivera till deltagande i undersökningar, rent generellt, ska de tillfrågade inges upplevelsen av att de bidrar till slutresultatet och gärna att deras medverkan resulterar i något meningsfullt, även för dem (Ejlertsson, 2005). Dessutom krävs tydlighet i layout, information och frågeformuleringar vilket i föreliggande

undersökning kan ses vara särskilt viktigt med tanke på målgruppen. Informationen bör innehålla bakgrunden till, och målet med, undersökningen och hur materialet som respondenterna bidrar med ska användas (Ejlertsson, 2005; Hansagi & Allebeck, 1994 & Forskningsstiftelsen ala, 2006). Faktorer som även ingår i de Forskningsetiska principernas fyra huvudkrav: informationskravet; samtyckeskravet; konfidentialitetskravet och nyttjandekravet, dessa ska följas då personregister används (Datainspektionen, 2014 & Vetenskapsrådet, 2014).

Enkätansvarig och sakkunnig inom funktionshinderområdet diskuterade inför föreliggande undersökning vilka dimensioner och frågeområden som skulle mätas. Utifrån tidigare undersökningar inom området och målgruppens olika behov sågs särskilt värde i att ställa så få frågor som möjligt men som ändå ingår i flera dimensioner av respekt; trygghet; medinflytande; information; hjälp till makt över sitt liv samt bemötande och autonomi. Syftet med huvudfrågorna är att låta respondenterna tolka frågorna utifrån sin enskilda situation för att få en så allmän bild som möjligt över hur brukarna upplever det stöd som kommunen erbjuder.

Metod

Vid utformningen av själva enkäten har fokus legat på tydlighet för vad gäller struktur och formulering. Enkäten består av 11 huvudfrågor och 4 bakgrundsfrågor om stödform, kön, ålder samt hur de har svarat (Se bilaga ett). För att kunna göra jämförelseberäkningar och för att undvika det byråkratiska arbetet med att distribuera enkäter utifrån erhållet stöd ställdes en fråga med fasta svarsalternativ om stödform. Det innebär även att deltagarna svarar på enkäten utifrån ett helhetsperspektiv, det vill säga att oavsett om deltagaren har flera stöd så är det helhetsupplevelsen av samtliga stöd som lämnas. Frågan om könstillhörighet ställs för att kunna göra en bortfallsanalys i könsfördelning mellan undersökningens deltagare och den tillfrågade målgruppen. Frågan om ålder ställs för att göra sambandberäkningar mellan frågor och ålder samt för att beräkna medelvärde. Dessutom ställs en fråga om svarssätt med alternativen att ha svarat ensam, tillsammans med någon eller om någon annan har svarat åt den tillfrågade.

För varje huvudfråga ges samma möjliga fasta svarsalternativ vilka har förtydligats med smileys i färg och med frågetecken ”Nej, inte alls”, ”Nej, inte helt”, ”Ja, delvis” och ”Ja, helt och hållet” vilka omvandlas till andel negativa respektive positiva svar vid sammanställningen. Dessutom kan deltagarna svara ”Vet ej”, och för att kvalitetssäkra enkäten går det att svara ”Förstår inte frågan” viken ger en antydning om deltagandet begränsas av undersökningsmetoden. I slutet av enkäten uppmanas deltagarna att lämna idéer och kommentarer.

Med enkäten bifogas en pedagogiskt utformad broschyr som förvaltningen tagit fram för undersökningens målgrupp (Se bilaga två). Broschyren innehåller informerande text och illustrerande bilder om undersökningen i form av en social berättelse. Sociala berättelser är ett framgångsrikt redskap för att nå fram med budskap till personer med kognitiva nedsättningar (Folkhälsan, 2014), och personer som på olika sätt har svårt att förstå verbal kommunikation. Samtidigt ska den fungera informativt till personer utan svårigheter.

I broschyren informeras de tillfrågade om bakgrunden till undersökningen, vad frågorna handlar om och vilket värde deras delaktighet har för förvaltningens fortsatta kvalitetsarbete. Deltagarna uppmuntras att ta hjälp av någon för att fylla i enkäten och till hjälparen lämnas tips på vad som är bra att tänka på.

Enligt de fyra forskningsetiska principerna lämnas även information om att deltagandet är helt frivilligt, att deras personuppgifter ersätts med en kod och därmed utlovas att uppgifterna behandlas konfidentiellt, samt om, när och var undersökningens resultat publiceras. Dessutom informeras de om att det erhållna materialet enbart används för förvaltningens kvalitetsarbete. För frågor och funderingar om undersökningen lämnas kontaktuppgifter.

Procedur

Den sjuätte november 2013 skickades 361 enkäter ut med post till de invånare som, enligt kommunens personregister, hade någon form av LSS-stöd (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Med enkäten bifogades ett frankerat svarskuvert samt bildbroschyren. Deltagarna gavs även möjlighet att med sin personliga kod kunna svara på webben. Efter cirka tre veckor skickades en påminnelse ut, till de tillfrågade som enligt kodregistret inte hade svarat, tillsammans med ett nytt frankerat svarskuvert samt en textbilaga istället för broschyr men med samma information som tidigare (bilaga tre).

Adresserna med koder har förvarats inlåsta och åtskilda från svarsmaterialet till dess att påminnelserna gick ut, varpå de förstördes. De inkomna svarsenkäterna har registrerats kodade och resultaten är bearbetade i statistikprogrammet SPSS.

Resultat

Totalt deltog 191 personer i undersökningen till och med sista undersökningsdag. Ytterligare 9 besvarade enkäter har inkommit efter sista svarsdatum men har inte tagits med vid sammanställningen. Svarsfrekvensen beräknas till 53 procent. Innan den andra påminnelsen skickades ut uppmättes svarsfrekvensen till 39 procent.

Tabell 1. Svarsfrekvens						
Grupper	Män		Kvinnor		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Utskickade enkäter	215	60	145	40	361	100
Externt bortfall					10*	3
Besvarade enkäter	108	57	83	43	191	53

*En (1) avliden, 3 har meddelats med okänd adress/avflyttad, En (1) har lämnat icke adekvat svar och fem har exkluderats då ombudet har skickat in blanka enkäter med motiveringen att deltagandet har begränsats av funktionshindret.

Den yngsta deltagaren uppges vara 3 år och den äldsta 80 år. Medelåldern beräknas till 36 år och typvärdet är 21 år. I tabell 2 nedan visas deltagarna i åldersgruppsindelning och här ses att huvuddelen av deltagarna är 45 år och yngre.

Tabell 2. Åldersgruppsindelning av deltagarna				
Åldersgrupper	0-18	19-45	46-65	66-80
Antal / Procent	40 / 21	85 / 45	36 / 19	27 / 14

Ett (1) bortfall.

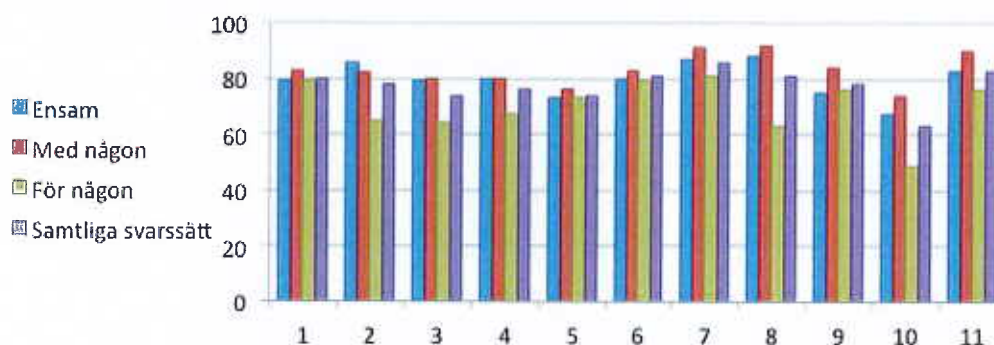
För vad gäller svarssätt beräknas andelen ensamsvarande till 22 procent, svar tillsammans med någon till 45 procent och för någon till 33 procent. Vid sambandsberäkning går det att urskilja ett positivt samband mellan ålder och andel positiva svar frågorna 1, 5 samt 10 ($P= 0,05$), ju äldre deltagare desto fler andel positiva svar.

Deltagarna har lämnat övervägande andel positiva svar på samtliga huvudfrågor, se diagram 1 nedan. Flest andel negativa svar har lämnats på frågorna inom 10, 3, 2 och 4, i förekommande ordning. I gruppen som har svarat för någon är andelen "Vet ej" och "Förstår inte frågan" svar fler på frågorna 2, 3, 4, 7, 8, 10 och 11 vilket påverkar resultaten. Bland kommentarerna framkommer att många av de tillfrågade har begränsats till deltagande på grund av sitt funktionshinder och ger förklaring till de stora skillnaderna mellan svarssätten. Vid beräkning av medelvärdeskillnader går det ändå att se att deltagarna i denna grupp har lämnat fler negativa svar på frågorna 3, 4, 8 och 10 vilka, med undantag för fråga 8, går i linje med övriga resultat för samtliga deltagare.

Flest andel "Vet ej"-, samt "Förstår inte frågan" svar, av samtliga deltagare, har lämnats på frågorna 5, 6, 9 och 10. Bland kommentarerna framkommer att deltagare saknar organiserade verksamheter och aktiviteter som är anpassade för personer inom de olika funktionshinderområdena. Kritik lämnas om att de verksamheter som

kommunen erbjuder inte är tillräckliga, och kompetens och kvalitet ifrågasätts. Flertalet aktivitetsförslag lämnas, allt från taktil stimulering, musikterapi till fritidsgårdar, discon och kulturella evenemang. Ytterligare kommentarer som lämnats, och som kan kopplas samman med fråga 10, är att deltagare oroar sig över hur stödet påverkas av deras förändrade livssituationer, till exempel hur deras stödbehov bedöms om anhöriga inte finns behjälpliga längre.

Diagram 1. Andel positiva svar per fråga och svarssätt

Frågor

1. Får du det stöd du behöver?
2. Vet du vem du kan prata med om du undrar något kring ditt stöd?
3. Är du delaktig i planeringen av ditt stöd?
4. Kan du bestämma sådant som är viktigt för dig?
5. Kan du leva ditt liv mer självständigt med det stöd du har?
6. Kan du göra ditt liv mer roligt och meningsfullt med det stöd du har?
7. Upplever du personalen som vänlig och tillmötesgående?
8. Kan du prata med personalen om sådant som känns viktigt för dig?
9. Upplever du att personalen tar hänsyn till det du ger uttryck för?
10. Känner du dig säker på att du får det stöd du har så länge du behöver det?
11. Får du den hjälp som är överenskommet?

De tre stödformerna Kontaktperson, Daglig verksamhet och Bostad med särskild service eller särskilt anpassad bostad för vuxna är en vanligt förekommande kombination bland deltagarna i undersökningen.

I diagram 2 nedan framgår vilka stöd som deltagarna har uppgett att de har och visar på hur deltagargruppen ser ut. Observera dock att deltagarna kan ha flera stöd och de kan också ha valt att ange färre stöd än de har. Siffrorna i cirkeln anger hur stor andel, av dem som hade stöden vid tiden för undersökningen, som har svarat inom varje grupp.

Diagram 2. Stödfördelningen hos deltagarna

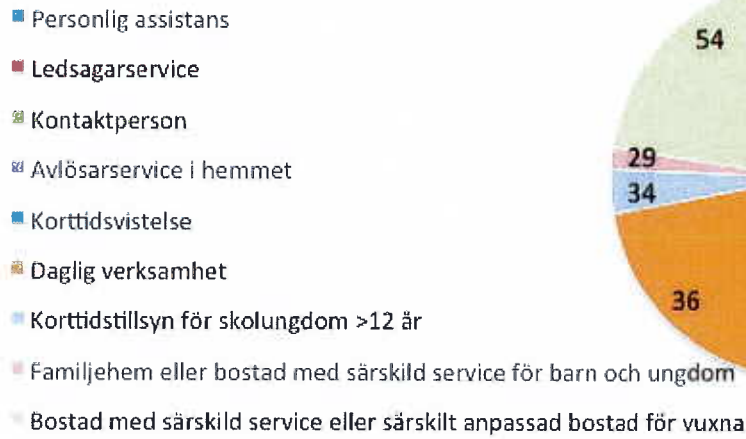
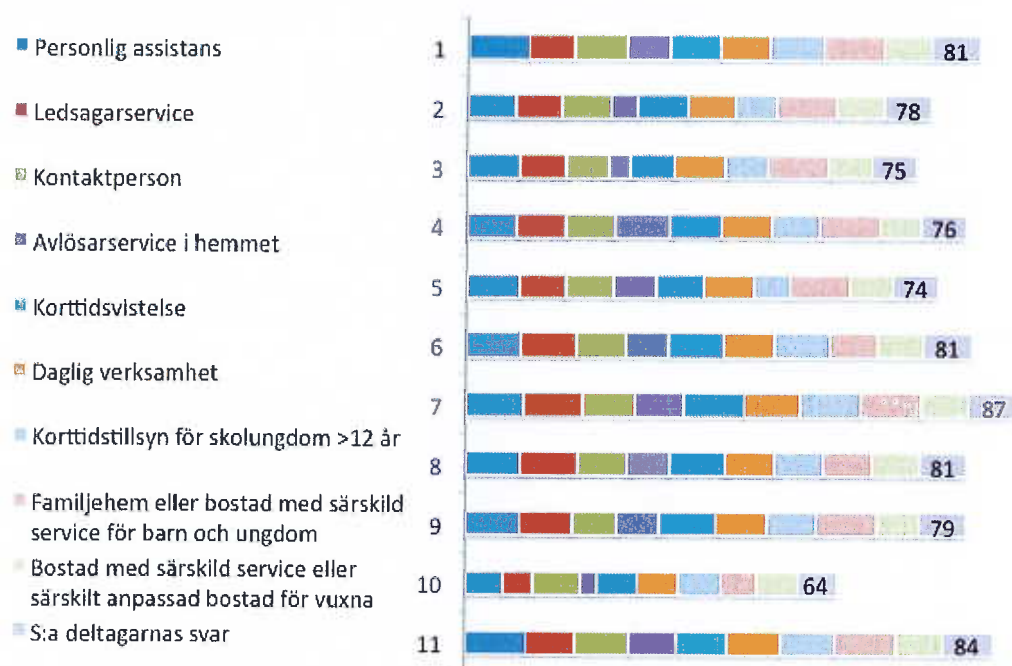

Diagram 3, på nästa sida, ska tolkas med försiktighet, gärna tillsammans med diagram 2 ovan. Förutom att deltagarna är färre i vissa av grupperna, så kan de uppbära flera stöd som de har lämnat helhetsbedömningar på, vilket riskerar att ge en felaktig bild om resultaten för de olika stöden tolkas enskilt. Diagrammen visar på vikten av att undersöka grupperna enskilt för att få resultat som kan användas för nämndens framtida förbättringsarbete.

Diagram 3. Stödfördelningen hos deltagarna och svar per fråga (procent)

Frågor

1. Får du det stöd du behöver?
2. Vet du vem du kan prata med om du undrar något kring ditt stöd?
3. Är du delaktig i planeringen av ditt stöd?
4. Kan du bestämma sådant som är viktigt för dig?
5. Kan du leva ditt liv mer självständigt med det stöd du har?
6. Kan du göra ditt liv mer roligt och meningsfullt med det stöd du har?
7. Upplever du personalen som vänlig och tillmötesgående?
8. Kan du prata med personalen om sådant som känns viktigt för dig?
9. Upplever du att personalen tar hänsyn till det du ger uttryck för?
10. Känner du dig säker på att du får det stöd du har så länge du behöver det?
11. Får du den hjälp som är överenskommen?

Sammanfattande diskussion

Resultaten visar på att deltagarna överlag är nöjda med det stöd som kommunen erbjuder. Mest positiva svar har lämnats på frågor som rör personalens bemötande och om deltagarna upplever att de får den hjälp som är överenskommen. De mer negativa svaren återfinns under dimensionen trygghet, men även inom medinflytande, hjälp till makt över sitt liv och information är områden som deltagarna som grupp är mer negativa kring. Bland kommentarerna ses att deltagare efterfrågar organiserad verksamhet med mer kompetens både vad gäller anpassad fritidsverksamhet men också, och kanske främst, för deras funktionshinder.

Av kommentarerna framgår även att det finns oro bland deltagarna för hur deras situation kan komma att förändras med tiden och av förändrade förutsättningar i deras miljö. Dessa kommentarer kan kopplas samman med att de yngre inte känner sig lika säkra på att få behålla det stöd de har. De yngre visar sig också uppleva att de inte får det stöd de behöver i lika hög utsträckning som de äldre. Därmed är det inte förvånande att de inte heller anser sig kunna leva sitt liv mer självständigt med det stöd de har i jämförelse med de äldre deltagarna. Visserligen påverkar barnens svar resultaten i den riktningen, då de per definition är mer begränsade i sin självständighet, men det är ändå deltagarna i åldrarna 19-45 år som utgör den större andelen.

Att deltagarna har lämnat mer negativa svar på frågor som rör medinflytande, hjälp till makt över sitt liv samt information kan ha att göra med deras funktionshinder men även att svaren färgas av hjälparens och ombudens åsikter då de utgör den större andelen svarande. Det är svårt att veta om den svarande jämför med sin egen situation eller utifrån den tillfrågades, och som Socialstyrelsen menar är brukartillfredsställelse utifrån den enskildes preferenser och förväntningar. För att få svar på det krävs mer fokus- och gruppriktade undersökningar så att deltagarna själva kan vara mer aktiva.

Undersökningens resultat går i linje med förvaltningens tidigare undersökning 2006 då inflytande och delaktighet också fick lägst andel positiva svar av deltagarna. Eftersom undersökningen inte kan påvisa hur deltagarna bedömer de enskilda stöden, och det är lågt deltagarantal i grupperna familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom och verksamheter med barn och ungdomar så kan inte några generella jämförelser göras med den översikt Handisam gjort (2012). Här skulle det vara av värde att göra en uppföljning bland de yngre deltagarna i kommunen då de är något mer kritiska i sina svar och för att de är en stor grupp som kommer att behöva sina stöd en längre tid framöver. Det skulle även vara intressant att mäta hur målgruppen upplever sin situation kontra personalens uppfattning.

Att genomföra en totalundersökning för samtliga kommuninvånare som uppbär någon form av LSS-insats är svårt med tanke på heterogeniteten hos de tillfrågade. Även om enkäten, och informationen med den, har anpassats så går det inte att nå samtliga på grund av deltagares svårare funktionshinder. Svarsfrekvensen på 53 procent kan i många sammanhang ses som tillräckligt god med tanke på att den generella trenden, då det även i större undersökningar, visar på minskat deltagarintresse. Även bortfallsundersökningen, för vad gäller könsfördelningen, borde göra att deltagarna kan ses som representativa för de tillfrågade. Men i och med att den större delen av deltagarna är medhjälpare eller ombud kan tillförlitligheten i svaren, sett till påverkansfaktorn, ändå ifrågasättas. Samtidigt är så tillvaron ser ut, där behovet av hjälp är en förutsättning för delaktighet, för många av de tillfrågade. Men för framtida undersökningar kan det vara bra att fråga vem som

har agerat hjälpare och ombud åt den tillfrågade för att kunna särskilja personalens och anhörigas åsikter åt.

Undersökningens deltagare har alla någon eller några av kommunens samtliga stöd och kan sägas ge representativitet för gruppen som helhet. Men deras bedömningar av de enskilda stödformerna går inte att separera och dra några generella slutsatser från då de har lämnat helhetsbedömningar av sina samtliga stöd och då det är få deltagare inom vissa av grupperna. Samtidigt har det inte heller varit syftet med undersökningen, utan det var att få en överblick på hur deltagarna upplever stödet som helhet och det kan undersökningen sägas ha uppnått. Dessutom går det att uttrycka som att kommunen har öppnat upp för en dialog med målgruppen genom att visa intresse för deras synpunkter. Många av deltagarna har visat på stort engagemang med sina kommentarer och flertalet enkäter har även kommit efter sista insamlingsdagen vilket visar på att invånare vill tycka till om kommunens stöd. De förslag och kommentarer som har lämnats har stort värde för framtida uppföljningar då mer specifika frågor kan ställas.

Deltagarna i undersökningen är överlag nöjda med det stöd som kommunen erbjuder. Men för att få klarhet i vad som behöver förbättras för vad gäller de enskilda stödformerna och därmed invånarna med LSS behövs ytterligare undersökningar. För framtida utvärderingar och uppföljningar inom målgruppen är det av värde att undersöka grupperna mer fokusinriktat vilket i förlängningen också gör det enklare att anpassa undersökningsmetoden efter deltagarnas enskilda förutsättningar till deltagande.

Referenser

Björkenstam, E., Fabel, M., Forsner, T., Frohm, N., Göransson, M., Palmqvist, S., et al. (2012). *Nationell uppföljning och utvärdering av psykiatriområdet*. Artikelnummer: 2012-6-44. Publicerad på www.socialstyrelsen.se juni 2012.

Datainspektionen. (2014). Fakta hämtad från: <http://www.datainspektionen.se/lagar-och-regler/personuppgiftslagen>. Besökt senast 030614.

Ejlertsson, G. *Enkäten i praktiken*. (2005). Lund: Studentlitteratur AB

Folkhälsan. (2014). *Kort om sociala berättelser och seriesamtal*. Hämtad 20140414 på: www.folkhalsan.fi/pdf

Forskningsstiftelsen ala. (2006). Skriften: *Fråga och svara - Till dig som ska ställa frågor*.

Handisam. Numera Handikappförbunden. Fakta hämtad 20130318 på www.hso.se

Hansagi, H., Allebeck, P. 1994; *Enkät och intervju inom hälso- och sjukvård*. Lund: Studentlitteratur.

Socialstyrelsen. (2013). *Min syn på psykiatrisk vård, stöd och omsorg. – vägledning till att genomföra brukarundersökning inom psykiatrisk vård och omsorg*. Artikelnr 2013-6-42. Publicerad på www.socialstyrelsen.se, juni 2013.

Socialstyrelsen. (2014). *Funktionsnedsättning och funktionshinder, användning av begreppen*. Hämtad 20130317 på www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/funktionsnedsattningochfunktio.

Tekis. Hämtad 20140602 på Kommuninvånarregistret KID.

Vetenskapsrådet, Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtad senast 030614 på: www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf.

Österåkers kommun. Broschyren: *Stöd och service*. Tryckt maj 2013.

Undersökning

Hur upplever du det stöd du får enligt LSS (lagen om stöd och service för funktionshindrade)?
Läs mer i den bifogade broschyren!

1 Vilken typ av stöd har du från kommunen?

☐ Personlig assistans	☐ Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
☐ Ledsagarservice	☐ Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom
☐ Kontaktperson	☐ Bostad med särskild service eller särskilt anpassad bostad för vuxna
☐ Avlösarservice i hemmet	
☐ Korttidsvistelse	
☐ Daglig verksamhet	

2 Är du pojke eller man? tjej eller kvinna?

3 Vilket är ditt födelseår? _____

4 Hur svarar du på frågorna?

- Ensam.
- Tillsammans med någon.
- Någon annan svarar åt mig.

6 Vet du vem du kan prata med om du undrar något kring ditt stöd?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

5 Får du det stöd du behöver?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

7 Är du delaktig i planeringen av ditt stöd?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

8 Kan du bestämma sådant som är viktigt för dig?

-   Nej, inte alls.
-   Nej, inte helt.
-   Ja, delvis.
-   Ja, helt och hållet.
-   Vet ej.
-   Förstår inte frågan.

9 Kan du leva ditt liv mer självständigt med det stöd du har?

-   Nej, inte alls.
-   Nej, inte helt.
-   Ja, delvis.
-   Ja, helt och hållet.
-   Vet ej.
-   Förstår inte frågan.

10 Kan du göra ditt liv mer roligt och meningsfullt med det stöd du har?

-   Nej, inte alls.
-   Nej, inte helt.
-   Ja, delvis.
-   Ja, helt och hållet.
-   Vet ej.
-   Förstår inte frågan.

11 Upplever du personalen som vänlig och tillmötesgående?

-   Nej, inte alls.
-   Nej, inte helt.
-   Ja, delvis.
-   Ja, helt och hållet.
-   Vet ej.
-   Förstår inte frågan.

12 Kan du prata med personalen om sådant som känns viktigt för dig?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

13 Upplever du att personalen tar hänsyn till det du ger uttryck för?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

14 Känner du dig säker på att du får det stöd du har, så länge du behöver det?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

15 Får du den hjälp som är överenskommen?

- Nej, inte alls.
- Nej, inte helt.
- Ja, delvis.
- Ja, helt och hållet.
- Vet ej.
- Förstår inte frågan.

Har vi glömt något? Andra idéer eller kommentarer? Skriv här eller på baksidan!

[Empty response area]

Tack för att du hjälper socialförvaltningen med dina svar!

Österåkers kommun
Socialförvaltningen
Box 13
184 21 Åkersberga

Kontakt:
Carola Wiklund
carola.wiklund@osteraker.se
073-625 21 15

Mer om undersökningen:

Du svarar genom att fylla i bifogad enkät och skicka tillbaka till oss i det portofria kuvertet.

Det går också bra att svara på webben.

Gå in på

www.osteraker.se/lss-undersokning.

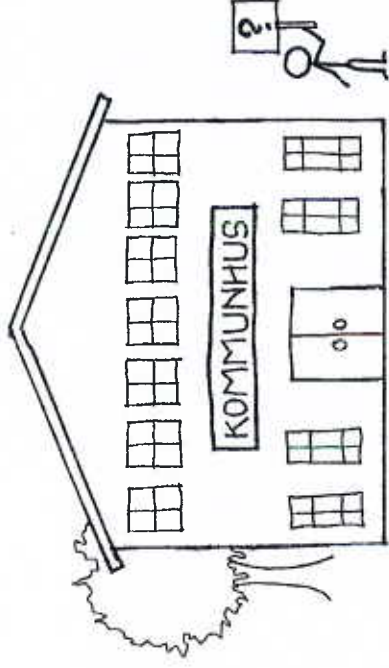
Du behöver ange din personliga kod som finns på enkäten.

Sista dag för att svara på frågorna är 30 november 2013.

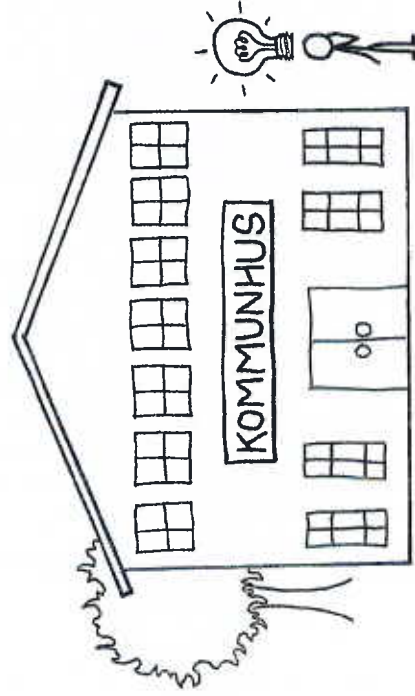
Får du det stöd du behöver av din kommun?

Österåkers kommun vill ge dig med funktionsnedsättning omsorg med högsta kvalitet. Du ska få det stöd du behöver utifrån din situation. Du ska kunna påverka din tillvaro med hjälp av oss.

Nu vill vi veta hur du upplever stödet.

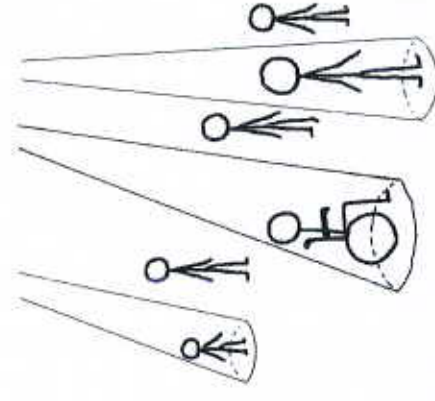
Du har tillsammans med andra som omfattas av LSS (Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) fått den här enkäten för att era synpunkter är viktiga för oss.

Om du har frågor eller synpunkter om undersökningen, kontakta

- Sara Eriksson, sakkunnig, 08-540 814 56, sara.eriksson@osteraker.se
- Carola Wiklund, enkätansvarig, 073-625 21 15, carola.wiklund@osteraker.se

Tack för att du hjälper socialförvaltningen med dina svar!

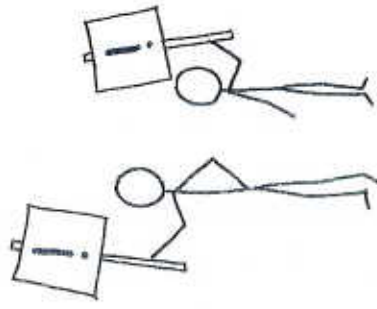

Bilaga 3

Vi hoppas att du vill hjälpa oss med att svara på våra frågor om

- vad du vill,
  - kan och
  - behöver
- för att påverka din egen tillvaro.

Ditt deltagande är naturligtvis frivilligt.

Våra frågor handlar om du med ditt stöd upplever:

- delaktighet
- meningsfullhet
- självständighet
- bemötande

Vi har försökt att formulera frågorna så att de ska passa så många som möjligt. Om du har olika former av stöd, försök att bedöma helheten.

Om svarsalternativen inte räcker för din upplevelse, lämna gärna en kommentar om det!

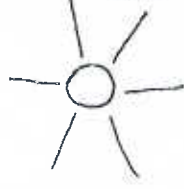
Ta gärna hjälp av någon när du fyller i enkäten.

Du som hjälper, tänk gärna på att

- ordna en lugn och avskild miljö så att personen känner sig bekväm att svara,
- förtydliga och ge exempel på upplevelser och situationer som personen kan relatera till,
- ta tid på er.

Dina svar kommer tillsammans med alla andra svar att ge oss kunskap om vad ni tycker att vi behöver förbättra.

Du kan se resultatet av enkätundersökningen i februari 2014 på www.osteraker.se.

Vi har ersatt dina personuppgifter med en personlig kod för att dina svar inte ska kunna kopplas till dig som person.

Koden använder vi för att kunna skicka ut påminnelser om det behövs.

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

2013-11-27

Du hinner fortfarande, men du måste skynda dig!

För ett par veckor sedan skickade vi ut en enkät till dig, men vi har ännu inte fått dina svar. Om du har svarat de senaste dagarna, behöver du förstås inte svara igen. Österåkers kommun vill ge dig omsorg med högsta kvalitet. Du ska få det stöd du behöver utifrån din situation. Du ska kunna påverka din tillvaro med hjälp av oss. Den enkät du har fått är vårt sätt att ta reda på hur du och alla andra i kommunen som omfattas av LSS (Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) upplever det stöd som kommunen erbjuder.

Enkäten handlar om, ifall du med ditt stöd upplever delaktighet, meningsfullhet och självständighet, samt hur du upplever bemötandet av dem som ger dig stöd. Behovet av stöd är olika, och vi har försökt att formulera frågorna så att de ska passa så många som möjligt. Försök att bedöma helheten när du svarar på frågorna, särskilt om du har flera stöd. Det kan kännas svårt att svara. Går det inte, lämna gärna en kommentar om det. Alla svar och kommentarer är viktiga för oss, för att vi ska veta om något behöver förbättras.

Ta gärna hjälp av någon när du svarar på våra frågor.

Ditt deltagande är givetvis frivilligt. Men, för att vi ska få ett så tillförlitligt resultat som möjligt är det viktigt att du som får enkäten eller du som fungerar som ombud åt någon svarar. Vi sammanställer resultaten så snart vi har fått in alla svar, så **du behöver svara inom en vecka** för att dina åsikter ska komma med.

Dina svar behandlas konfidentiellt. Som vi nämnde i förra utskicket, kan dina svar inte kopplas till dig personligen. Den kod som står på enkätens framsida använder vi enbart för att se vilka som har svarat.

Resultaten kan du läsa på www.osteraker.se februari 2014. Om du har några frågor eller synpunkter om undersökningen, kontakta

Sara Eriksson
sakkunnig
08-540 814 56

Carola Wiklund
enkätansvarig
073-625 21 15

Tack för att du tar dig tid och vi hoppas att du deltar!

6.

**Riktlinjer för parboendegaranti inom
särskilda boenden i Österåkers kommun**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2014-05-20

Dnr VON 2013/003 I

Riktlinjer för parboendegaranti inom särskilda boenden i Österåkers kommun

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslut

Fastställa riktlinjerna för parboendegaranti inom särskilda boenden i Österåkers kommun.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade hösten 2011 att införa en s.k. bo-ihop garanti för äldreboenden i Österåkers kommun. Kommunfullmäktige beslutade dock inte att uppdra till Armada Fastighets AB att i samarbete med socialförvaltningen erbjuda medflyttande make/maka lämplig ersättningslägenhet när parboendet upphört.

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse om parboende i socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Bestämmelsen innebär att makar och sambor som varaktigt levt tillsammans under vissa förutsättningar har rätt att fortsätta att bo tillsammans även när enbart den ene har biståndsbeslut i form av särskilt boende. Förvaltningen föreslår mot denna bakgrund att Vård- och omsorgsnämnden fastställer bilagda riktlinjer.

Tidigare beredning och beslutsunderlag

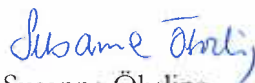
Kommunfullmäktige, 2011-12-19, Bo-ihop-garanti för äldreboende i Österåkers kommun, KF § 213

Bilagor

1. Riktlinjer för parboendegaranti inom särskilda boenden i Österåkers kommun

Anne Simmasgård
Socialchef

Susanne Öhrling
Sakkunnig äldre

Margot Franzén
Kvalitetssamordnare

Expedieras

Produktionsstyrelsen

Riktlinjer för parboendegaranti inom särskilda boenden

Antagna av Vård- och omsorgsnämnden 2014-06-xx

Målgrupp

Parboendegarantin omfattar personer som har beviljats eller beviljas bistånd enligt 4 kap 1 § SoL i form av särskilt boende för äldre enligt 5 kap 5 § SoL, såväl omvårdnadsboende som demensboende.

Lagrum

4 kap 1c § SoL: För den som har beviljats bistånd i form av sådan särskild boendeform som avses i 5 kap 5 §, ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Ansökan

Den som tillhör målgruppen kan ansöka hos kommunen om att make, maka, sambo eller registrerad partner ska kunna flytta med till det särskilda boende som medboende. En förutsättning för att ansökan om medboende ska bifallas är att paret har varit varaktigt sammanboende.

Varaktigt sammanboende

Vid bedömning av om paret varaktigt har sammanbott ska hänsyn tas till helheten i det enskilda fallet. Någon bestämd tidsrymd kan inte fastställas. Förekomst av gemensam permanentbostad, gemensamt hushåll och/eller gemensam folkbokföringsadress är faktorer som vägs in i bedömningen.

Bådas vilja att bo tillsammans

Biståndshandläggaren behöver så långt det är möjligt klargöra att båda parterna är överens och införstådda om att de vill fortsätta bo tillsammans och vad det innebär. Om endast den ena parten vill fortsätta bo tillsammans i ett särskilt boende finns det inga förutsättningar för att bifalla en ansökan om parboende.

Information till den medboende

Den medboende måste tidigt informeras om förutsättningarna för parboendet. Dels vad som gäller om den som har biståndsbeslutet avlider och hur det praktiskt fungerar i det särskilda boendet. Informationen ska ges både muntligt och skriftligt och med en bekräftelse på att den medboende tagit del av vad som gäller.

Bilaga 1. Kundinformation.

Möjlighet att provbo i tre månader

Att flytta till ett särskilt boende är en mycket stor omställning och det måste mot denna bakgrund ges möjlighet för den medboende att provbo och ha rätt att ändra sig innan ordinarie bostad avyttras. Vad gäller avgift för vård och omsorg tas hänsyn till dubbla boendekostnader i högst tre månader.

Alternativ till parboende

Ett alternativ till parboende kan vara att bo tillsammans under kortare perioder t.ex. några dygn per vecka. Den anhörige betraktas då som en gäst. Matkostnaden betalas direkt till utföraren enligt samma principer som vid parboende. Kostnader för extrasäng betalas av den enskilde.

Biståndsbeslut om parboende

Det är den enskilde som beviljas särskilt boende enligt 4 kap 1 § SoL, som kan ansöka om parboende. Vid bifall fattas ett tilläggsbeslut enligt 4 kap 1 c §. Den medflyttande benämns medboende och omfattas inte av biståndsbeslutet.

Överklagande av beslut

Avslagsbeslut kan överklagas till Förvaltningsrätten.

Utformning av bostaden

Enligt Socialstyrelsen och Boverket ska ett boende som används för parboende vara utformat så att det motsvarar skälig levnadsnivå. Paret ska känna att de sammanbor och det så långt det är möjligt motsvarar de önskemål som sökanden har. Parboende kan vara ett gemensamt rum/ lägenhet eller skilda rum i nära anslutning till varandra.

I egenskap av arbetsgivare har utförarna ett ansvar för personalens arbetsmiljö. Med hänsyn till detta ansvar och boendets fysiska utformning är det inte givet att alla boenden är lämpade för parboende.

I Österåkers kommun kan i nuläget endast delat rum om 29-39 kvm med hygienutrymme och trinett erbjudas.

Den medflyttandes rätt till insatser

Ett beslut om att bevilja medboende innebär inte att den medflyttande har rätt till några insatser. Då de praktiska möjligheterna att klara sig själv, på samma sätt som om personen skulle ha bott i eget boende, är begränsade ska den medboende få tillgång till viss service, såsom städning, tillgång till tvättstuga och möjlighet att äta i matsalen och delta i fritidsaktiviteter. Om den medboende har behov av insatser för egen del kan hon/han ansöka om bistånd. Beslut fattas utifrån samma principer som för hemtjänsten och avgift tas ut enligt hemtjänsttaxa. Personalen i boendet utför beviljade insatser.

Serviceinsatser

Som gifta har makar enligt äktenskapsbalken vissa skyldigheter gentemot varandra. Det handlar bland annat om att fördela utgifter och sysslor mellan sig och att samarbeta för att vårda hem och barn. Det innebär att makar har ett gemensamt ansvar för ekonomi och skötsel av hemmet exempelvis städning, tvätt och inköp. Någon omvårdnadsplikt finns däremot inte.

I den enskildes biståndsbeslut ingår viss service som städning och tvätt. Vid parboende måste bedömningen göras utifrån hela hushållet av vilka sysslor som ingår i det gemensamma ansvaret och vilka som ska omfattas av biståndsbeslutet. Av praktiska skäl, bland annat begränsade möjligheter till förvaring av städutrustning, omfattar städning i regel båda makarna.

Måltider

Den medboende ska betala för måltider direkt till utföraren enligt den gällande taxan för måltider på särskilt boende.

Hur måltiderna ska arrangeras avgörs i samråd med utföraren.

Eventuell utrustning som t.ex. mikrovågsugn, brödrost, kaffebryggare, vattenkokare med mera för enskilt bruk bekostas av den medboende.

Hälso- och sjukvård

Samtidigt som parboendegarantin införs i SoL görs ett förtydligande i 18 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL. Ändringen klargör att kommunens hälso- och sjukvårdsansvar i särskilt boende omfattar den som **efter biståndsbeslut** av kommunen bor i en sådan boendeform.

Om den medboende har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser ska denne hänvisas till primärvårdens vårdcentraler. Kostnader för läkarvård och läkemedel bekostas av den medboende.

Dokumentation

Regler för dokumentation under genomförande av beslutade stödinsatser avser inte den medflyttande personen, såvida inte den personen för sin del också har beslutade biståndsinsatser. Motsvarande tillämpning gäller även för individuell plan enligt 2 kap 7 § SoL och 3f § HSL.

Reglering av hyresförhållandet

Den som har beviljats särskilt boende hyr sin bostad och tecknar hyreskontrakt för denna. Enligt Jordabalken 34 § har makar och sambor besittningsskydd trots att de båda inte står som hyresgäster.

Hyresgästen får överlåta hyresrätten till närstående som varaktigt sammanbor med honom om hyresnämnden lämnar tillstånd därtill. Tillstånd ska lämnas om hyresvärden skäligen kan nöja sig med förändringen. Detta gäller även om hyresgästen avlider under hyrestiden och dödsboet vill överlåta till dödsbodelägare.

I samband med att avtal tecknas, måste en blankett om avstående från besittningsskyddet undertecknas av den enskilde. Ett sådant avstående kräver hyresnämndens godkännande. På blanketten ska anges "annan orsak" samt motivering till vilken orsak det är. Avstående är giltigt i fyra år.

Bilaga 2: Överenskommelse om avstående från besittningsskydd.

Den som skriver hyreskontraktet med den enskilde, ansvarar också för att giltigt avstående från besittningsskyddet finns. Den medboende förväntas anmäla sig till Armadas bostadskö.

När hyresförhållandet upphör

När hyresförhållanden mellan den som står på kontraktet (som har det biståndsbedömda behovet) och hyresvärden upphör, har den medboende inte någon rätt att bo kvar i lägenheten. Uppsägningstidens längd framgår av hyreskontraktet.

Om det framkommer att den medboende har behov av särskilt boende kan han/hon ansöka för egen del och får bo kvar i den gemensamma bostaden i väntan på beslut.

Ansökan bedöms enligt gällande riktlinjer, det vill säga att sökanden ska ha ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser.

Det är mycket viktigt att detta görs klart från början innan paret fattar beslut om medflyttning och att information lämnas både muntligt och skriftligt.

Om båda har behov av särskilt boende

Sedan år 2006 finns det reglerat i 2 kap 2 § socialtjänstförordningen (2001:937) att i de fallen makar, sambor eller registrerade partner båda är i behov av boende i särskilt boende ska med skälig levnadsnivå menas att båda parter om de begär det beredas plats i samma boende.

Ersättning till utföraren

- Ingen ersättning för medboende om paret bor i samma lägenhet.
- Ersättning som för tomlats om medboende upptar en egen lägenhet.
- 0,75 % av gällande hemtjänstpeng för utförd timme om medboende beviljats hjälp i hemmet.

Referenser

Regeringens proposition 2008/09:82. Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående

Regeringens proposition 2011/12:147. Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande i äldreomsorgen

Socialutskottets betänkande 2011/12: SoU21

Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 11/2012

Sveriges Kommuner och Landsting. Cirkulär nr 12:51

Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende. Vägledning för tillämpning av socialtjänst och hyreslagstiftning. Socialstyrelsen och Boverket 2013.

Kundinformation om parboendegaranti

Du som har en make/ maka eller sambo i särskilt boende (äldreboende) har rätt att bo tillsammans med denne även om du själv inte har behov av hel-dygnsomsorg.

Ansökan

Det är den som redan bor i eller ska flytta till särskilt boende som kan ansöka om parboende för dig som make/maka/sambo.

Lägenhet och möbler

Du måste ta med egen säng och kan ta med en del annat bohag under förutsättning att inget står i vägen, hindrar eller försvårar den vård som utförs av personalen på boendet. I Österåkers kommun kan du för närvarande endast erbjudas delat rum om 29-39 kvm med hygienutrymme och trinet.

Måltider

Måltider serveras på boendet och du betalar direkt till utföraren.

Du sköter själv det praktiska

När du flyttar in förutsätts att du klarar dig själv precis som hemma. Undantag är om du sedan tidigare har hemtjänstinsatser. I så fall kommer dessa att utföras av boendets personal. Du har tillgång till tvättstuga och kan vara med på boendets fritidsaktiviteter. Städning av det gemensamma rummet ingår.

Hälso- och sjukvård

Du behåller din kontakt med läkare, distriktssköterska och liknande som tidigare.

Bo på prov

Ett bra sätt att komma fram till om parboende är den bästa lösningen för er, kan vara att du under en tremånadersperiod provbor tillsammans med din make/maka/sambo i äldreboendet. Passar det bättre att du bor kvar i

din ordinarie bostad har du möjlighet att sova över på boendet någon gång ibland istället.

Du kan bo kvar så länge din make/maka/sambo gör det

Innan du kan flytta in måste du och din make skriva under en överenskommelse om avsägande av besittningsskydd. Det innebär att du inte kan göra anspråk på att bo kvar om din make skulle flytta eller avlida. Uppsägningstidens längd framgår av hyreskontraktet. Undantag är om du själv har beviljats särskilt boende.

Därför är det viktigt att du, innan du flyttar in, har klart för dig var du ska bo om din make flyttar eller avlider. Om du har möjlighet är det starkt rekommenderat att du behåller din ordinarie bostad. I annat fall förväntas att du anmäler dig till Armadas bostadskö.

Överenskommelsen om avsägande av besittningsskydd kommer att skickas till hyresnämnden för godkännande. Godkännandet måste vara klart före inflyttning.

Försämrad hälsa

Om ditt hälsotillstånd försämras ska du ansöka om hjälp för din egen del. Det är då personalen i boendet som utför insatserna. Kontakta kommunens biståndshandläggare på 08-540 810 00.

Vi har tagit del av ovanstående information gällande parboendegaranti.

Österåker den -----

Underskrift maka/ maka

Underskrift medboende

Namnförtydligande

Namnförtydligande

OBS! LÄS INFORMATIONEN PÅ SIDAN 2 INNAN DU FYLLER I BLANKETTEN

ÖVERENSKOMMELSE OM AVSTÅENDE FRÅN BESITTNINGSSKYDD – BOSTAD
ANSÖKAN TILL HYRESNÄMND

Hyresvärd/Uthyrare

TEXTA!

Hyresgäst (-er)

TEXTA!

Namn		Namn	
Gatuadress		Gatuadress	
Postnummer	Ort	Postnummer	Ort
Telefon dagtid	Telefon mobil	Telefon dagtid	Telefon mobil
Lägenhetens adress	Gata	Ort	Fastighetsbeteckning
Hyresavtalet (kopia på avtalet bör ges in)	Dag då hyresavtalet undertecknades	Tillträdesdag (dag då hyresförhållandet börjar/började)	
<p>Överenskommelsens innehåll</p> <p>Vi kommer härmed överens om att hyresgästen (-erna) inte skall ha rätt till förlängning av hyresavtalet om hyresvärderna begär att avtalet skall upphöra och anger följande orsak:</p> <p>☐ Hyreslägenheten ligger i ett hus som skall rivas eller undergå större ombyggnad</p> <p>☐ Annan orsak (utom när hyresnämndens godkännande <u>inte</u> behövs, se sid. 2)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Giltighetstid: Denna överenskommelse gäller endast i fyra år från tillträdesdagen, dvs. om hyresavtalet upphör inom fyra år från den dag då hyresförhållandet inleds.</p>			
Ansökan	Vi ansöker härmed om att hyresnämnden godkänner vår överenskommelse.		
Datum	Hyresvärd/Uthyrare (namnteckning)	Datum	Hyresgäst (-er) (namnteckning)
Hyresnämndens beslut		Hyresgästens make/sambo (namnteckning)	
		Överenskommelsen godtas	
		<p>Observera att hyresnämndens godkännande <u>inte</u> innebär att nämnden har godkänt villkoren i hyresavtalet.</p>	

INFORMATION OM AVSTÅENDE FRÅN BESITTNINGSSKYDD – BOSTAD

(nya regler fr.o.m. den 1 januari 2006)

1. Besittningsskydd, vad innebär det? En bostadshyresgäst har i regel rätt till förlängning av sitt hyresavtal när hyresvärden säger upp avtalet och begär att hyresgästen skall flytta (besittningsskydd). Är hyresvärden och hyresgästen inte ense om att avtalet skall upphöra, avgörs tvisten av hyresnämnden. Till dess tvisten avgjorts har hyresgästen rätt att bo kvar i lägenheten. I besittningsskyddet ligger också att hyresgästen kan få uppskov med avflyttningen. Besittningsskyddet gäller även när en lägenhet hyrs ut i andra hand längre tid än två år i följd.

2. Besittningsskyddet kan avtalas bort i vissa fall. Om hyresvärden och hyresgästen i en särskilt upprättad handling har kommit överens om att hyresgästen avstår från sitt besittningsskydd, gäller som huvudregel att överenskommelsen är giltig om den godkänts av hyresnämnden. Undantag finns från regeln om hyresnämndens godkännande.

När behövs hyresnämndens godkännande av överenskommelsen?

Huvudregeln är att hyresnämnden skall godkänna en överenskommelse om avstående från besittningsskydd. Hyresvärden och hyresgästen bör då använda sig av den blankett som hyresnämnderna fastställt. Blanketten med överenskommelsen är samtidigt en ansökan till hyresnämnden och på blanketten kan också hyresnämnden skriva sitt beslut.

För att hyresnämnden skall kunna godkänna överenskommelsen måste en godtagbar orsak till kommande uppsägning anges, dvs. varför besittningsskyddet skall brytas när hyresavtalet sägs upp. Normalt godkänns endast överenskommelser för sådana hyresförhållanden som upphör inom fyra år från tillträdesdagen. Blanketten är därför förtryckt med denna tid. Om längre tid begärs, måste detta motiveras särskilt.

När behövs inte hyresnämndens godkännande av överenskommelsen?

Ifall en överenskommelse om avstående från besittningsskydd träffas för en tid på högst fyra år från tillträdesdagen gäller den utan hyresnämndens godkännande om den avser

- 1) ett en- eller tvåfamiljshus som inte ingår i en affärsmässigt bedriven uthyrningsverksamhet och den som hyr ut huset skall bosätta sig där eller överlåta huset,
- 2) en hyreslägenhet som upplåts i andra hand och den som hyr ut lägenheten skall bosätta sig där,
- 3) en bostadsrättslägenhet som upplåts i andra hand och bostadsrättshavaren skall bosätta sig där eller överlåta bostadsrätten.

För dessa fall har hyresnämnden en särskild blankett som motsvarar regeringens formulär 1-3 enligt förordningen SFS 2005:1148.

Ifall en överenskommelse om avstående från besittningsskydd träffas under tid då hyresgästen har besittningsskydd krävs inget godkännande av hyresnämnden och något särskilt formulär behövs då inte heller. Överenskommelsen skall dock alltid träffas i en särskilt upprättad handling.

3. Var finns blanketter och mer information? Du kan hämta blanketter hos hyresnämnden eller på hyresnämndernas webbplats www.hyresnamnden.se. Där finns också mer information om hyresrättsliga frågor. Hyresnämnderna har även telefonupplysning vissa tider.

7.

**Uppföljning av boendestöd för personer
med psykisk funktionsnedsättning**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen
Datum 2014-06-03
Dnr 2014/0005-741

Till Vård- och omsorgsnämnden

Uppföljning av boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar
att godkänna föreliggande rapport

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämnden följer fortlöpande upp verksamheter. Sakkunnig inom funktionshinder har genomfört uppföljning av boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning med lokal vid Malvavägens serviceboende. Boendestödet bedriver verksamheten enligt Socialtjänstlagen (SoL).

Boendestödet bedrivs av Produktionsstyrelsen på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden.

Verksamheten boendestöd för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (som utgår från Norrgårdsvägen) har inte följts upp i denna rapport.

Förvaltningens slutsatser

Resultatet av uppföljningen finns i bifogad rapport. Vid uppföljningen framkom vissa förbättringsområden som verksamheten behöver utveckla. Sakkunnig inom funktionshinder följer upp resultatet av arbetet i verksamheten under sen höst 2014.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporten.

Bilagor

Uppföljning av boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning 2014-06-03

Sara Eriksson

Sakkunnig inom funktionshinder

Expedieras

Produktionsstyrelsen

Uppföljning av boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning

Verksamhet: Boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning, Malvavägen Åkersberga

Huvudman: Österåkers kommun

Sammanfattning

Boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning uppfyller i stora drag de krav som ställs på verksamheten enligt lagar och beställning. Några utvecklingsområden finns. Verksamheten behöver arbeta vidare med sitt ansvar för uppföljning och egenkontroll. Att balansen mellan boendestöd och hemtjänst fungerar är ett delat ansvar mellan boendestödet och beställaren. Beställaren behöver tydliggöra kraven på bemanning veckans alla dagar när behov finns hos den enskilde av besök från boendestödjaren på helger eller vardagskvällar.

Uppföljning görs genom kontinuerlig kontakt med boendestödet samt biståndshandläggarna för att säkerställa att ovanstående fungerar samt vid nästa ordinarie uppföljningstillfälle.

Bakgrund, syfte och metod

Produktionsstyrelsen utför på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden boendestöd. Boendestöd får man som en biståndsbedömd insats enligt socialtjänstlagen (SoL). Beslutet fattas i antal timmar per månad eller vecka. Behovet baseras på att man har en funktionsnedsättning som gör att man behöver stöd i sitt boende, men behovet är inte så pass stort att man behöver ett särskilt boende. Boendestöd kan också kombineras med andra insatser, t ex hemtjänst eller sysselsättning.

Det finns i Österåkers kommun flera olika typer av boendestöd, riktat till personer med psykisk funktionsnedsättning, till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, och till personer med missbruk. Den här uppföljningen har gjorts på enheten boendestöd som arbetar med personer med psykisk funktionsnedsättning och som utgår från Malvavägens servicebostad.

Vård- och omsorgsnämnden följer upp verksamheten genom att sakkunnig inom funktionshinder gör uppföljning. Det finns en beställning som underlag för uppföljningen. Uppföljningen har genomförts genom intervjuer med enhetschefen för boendestöd samt intervjuer med personalgruppen vid två tillfällen. Viss genomgång av dokumentation och rutiner har också gjorts.

Denna granskning har genomförts genom

- intervju med enhetschefen

- intervju med personal
- granskning av rutiner och dokumentation på enheten
- genomgång av enhetens lokal

Beskrivning av verksamheten

Man får boendestöd när man bor i ett eget (ordinärt) boende. Det kan vara att man bor ensam, med sin familj eller med sina föräldrar eller vänner. Boendestödet ska vara ett stöd i vardagen, och kan utföras antingen hemma eller ute i samhället. Fokus ska vara stöd med att klara det man vill klara, men också att mer långsiktigt få en möjlighet att klara sig mer självständigt.

Boendestöd är en insats som växer i omfattning. Det finns undersökningar som visar att insatsen boendestöd förhindrar inläggningar i slutenvård. Det är också en av de insatser som Socialstyrelsen rekommenderar i sina nationella riktlinjer för omsorg och vård till personer med schizofreni.

Boendestödet har kontorslokaler i och utgår från Malvavägens serviceboende.

Boendestödet har beskrivit sitt förhållningssätt kring kvalitet och värderingar: "Genom ärlighet och öppenhet skapar vi goda relationer med dig och dina anhöriga. Med utgångspunkt i ditt beslut från din biståndshandläggare, gör vi tillsammans upp en planering, en så kallad genomförandeplan. Planen beskriver vad, när och på vilket sätt ditt stöd ska genomföras. Vi arbetar utifrån gemensamma riktlinjer för bemötande."

Resultat av granskningen

1. Lokaler

Boendestödet utförs hemma hos den enskilde eller ute i samhället. Personalen har lokaler på Malvavägens servicebostad. Det finns ett kontor och ett mötesrum. Lokalerna är relativt små, men fungerar enligt personalen väl då man sällan är där samtidigt. Kunderna besöker inte lokaler, med undantag för vid ett uppstartsmöte. Verksamheten ansvarar för sina egna lokaler.

2. Kunder

Antalet kunder med boendestöd varierar, men ökar stadigt. I dagsläget är det cirka 97 personer som får stöd via boendestödet som utgår från Malvavägen. Detta är 20 fler än för två år sedan. Åldrarna varierar från 21 till 85 år. Alla kunder har två personal ur boendestödet som huvudsakliga kontakter. Om en kund inte är nöjd med sin boendestödare går det bra att byta.

Personer som är över 65 år får generellt sett behålla sitt boendestöd, men om behov av service överväger så blir hemtjänst också aktuell. Gränsdragningen mellan boendestöd och hemtjänst upplevs som oklar. Det finns personer som behöver boendestöd för sina psykiska funktionsnedsättningar, men som också behöver den service som hemtjänsten ger på grund av nedsättningar t ex pga det

normala åldrandet. Boendestödjarna anser inte att de ska utföra insatser som i huvudsak är service, där den enskilde inte deltar. De kan också uppleva att om hemtjänst beviljas, finns en risk för att kunden tappar motivationen för att klara vissa sysslor själv.

Serviceinsatsen är dock inte undantaget i beställningen som Vård- och omsorgsnämnden har gjort till Produktionsstyrelsen. Viss samverkan sker med hemtjänsten, men ibland har de olika verksamheterna skilda förväntningar på varandra. Personalen i boendestödet upplever att de inte har gått utbildning och valt yrket för att de ska utföra städ- och serviceuppgifter åt kunderna. Det är upp till biståndshandläggarna att i samråd med kunden, och i viss mån utförarna, avgöra vilken insats som är mest lämplig.

Spännvidden är stor i fråga om vilket stöd som kunderna behöver. Det finns de som har kortvariga, små insatser, och de som har omfattade behov av långvariga och täta insatser. Diagnoserna som finns bakom behoven skiljer sig också åt, liksom vilken påverkan de har på den enskildes liv.

Grunden för planeringen av boendestödet är att det är frivilligt. Man är alltid två personal som träffar en ny kund vid ett uppstartsmöte, och som är med vid planeringen. Det går snabbt att komma igång med boendestödet. Man har en period som personalen beskriver som "lära känna"-period. Själva kartläggningen av behovet är gjord av biståndshandläggaren. Personalen beskriver det som att de berättar om boendestödet för den nye kunden, och sedan ger kunden en chans att känna efter om det är rätt för dem. Dock är det en bedömning som biståndshandläggaren redan har gjort i samråd med den enskilde.

Det har funnits exempel på kunder som tackat nej till boendestöd då den ordinarie boendestödjaren är frånvarande, framförallt under längre ledigheter. Detta är olyckligt, då kundens behov sannolikt inte är mindre under en månads semester för personalen. Enligt enhetschefen händer dock detta inte lika ofta nu som förut, då gruppen har blivit större och också kunderna mer accepterande till att träffa flera ur personalgruppen.

Kontakterna runt kunden fungerar bra för boendestödjarna. Det går t ex bra i samarbetet med psykiatrik och runt hjälpmedelsanskaffning. Ibland uppstår problematiska situationer då den enskilde har familj eller anhöriga eller gode män som har en annan uppfattning om vad boendestöd innebär. Detta upplever dock personalen att de kan hantera med stöd av varandra och sin chef. Man arbetar inte med någon form av riktad anhörigstöd, annat än att boendestöd i sig ibland kan vara en form av stöd eller avlastning till anhöriga.

Förbättringsmöjligheter, kunder:

- Verksamheten bör fortsätta arbeta för att undvika att kunderna blir beroende av enstaka personer i personalgruppen. Balansen mellan att ha hög kontinuitet (dvs. att låta kunden träffa få personal) och ändå kunna utföra den beställda insatsen även vid personals frånvaro behöver upprätthållas.

- Innehållet i boendestödet behöver tydliggöras så att kunden kan få även hemtjänstliknande insatser utförda av boendestödjare om biståndshandläggaren bedömer att det är behovet.

3. Personal

Det finns 7 personer anställda som boendestödjare. Alla är tillsvidareanställda, och verksamheten använder få vikarier. Det har visat sig att det är svårt för vikarier att göra ordinarie personals arbete. Alla i personalgruppen har någon form av psykiatriutbildning i botten, kombinerat med vidareutbildningar. En del på högskolenivå. Enligt personalen har de goda möjligheter till kompetensutveckling och får gå på de utbildningar som behövs. Man har också nätverk med andra boendestödjare i andra kommuner. Den genomsnittliga erfarenheten från arbete inom området är lång.Handledning fås regelbundet.

Enligt personal och ledning är bemanningen lagom. Man kan utöka personalgruppen om det kommer fler kunder. Under de senaste två åren har cirka 70 % av den beviljade och verkställda tiden utförts (den registreras elektroniskt). Denna låga siffra förklaras av enhetschefen av att många kunder inte vill ha alla sina timmar planerade. Dessutom bedömer enhetschefen att personalen utför mer arbete än vad som registreras, t ex genom telefonsamtal. Dialogen mellan personalen och biståndshandläggarna sker löpande när kunders beslut behöver ombedömas.

Personalen arbetar på vardagar, dagtid. Beställningen av verksamheten anger att boendestödet ska vara tillgängligt 7-22.30 veckans samtliga dagar. Enligt personal och ledning så löses tillgängligheten utöver kontorstid genom att personal från Malvavägens servicebostad har telefonkontakter med kunderna som behöver det. Det är enligt dem få kunder som efterfrågar kontakt annat än på dagtid vardagar. En teori är att kunden ser sitt boendestöd som en "vardagssyssla", på samma sätt som att man har sina planerade läkarbesök på vardagar. Enhetschefen menar att man är villig att planera om schemat om behov av stöd på helgen eller kvällar uppstår.

Den oplanerade frånvaron bland personalen är låg. Det finns rutiner för arbetsskada och de används. Det finns ett utvecklat säkerhetstänk i personalgruppen. Många av arbetsmomenten utförs när man är ensam som personal, och man går hem till många personer. Därför "checkar" man också in hos varandra via telefon vid slutet på dagen.

Enhetschefen har, utöver boendestödet, ansvar för Malvavägens servicebostad, Ruffen, samt rekrytering av kontaktpersoner för målgruppen. Enhetschefen har inte utbildning på högskolenivå. På grund av pensionsavgång pågår rekrytering av ny enhetschef, då med krav på högskolekompetens. Personalen uppger att de har bra stöd av sin enhetschef.

Förbättringsmöjligheter, personal:

- Bemanningen behöver kunna förstärkas på helger och vardagskvällar då kunder kan ha behov av kontakt med det ordinarie boendestödet även då. Detta ska framgå av beställningen från biståndshandläggaren.

4. Samverkan och samarbete

Samtlig personal i boendestödet arbetar dagtid på vardagar, men man samarbetar med Malvavägens servicebostad för uppdrag under övrig tid. När boendestöd behövs på helg eller kväll, oftast via telefonkontakt, genomförs det av personal på Malvavägens servicebostad. Man dokumenterar i gemensamt verksamhetssystem.

Personalen har kontinuerlig kontakt med biståndshandläggarna. Beslut ändras ofta och kunder tillkommer och avslutas. Samarbetet fungerar bra. Även med den psykiatriska öppenvården, PRIMA, sker mycket samarbete runt kunderna. Man har dessförinnan inhämtat samtycke från den enskilde. Det är dock tveksamt om kunden förstår i vilket sammanhang som personalen pratar om kunden i. Kontakten med PRIMA fungerar mycket bra enligt boendestödet.

Verksamheten har beröringspunkter och i visas fall kunder gemensamt med andra verksamheter, såsom hemtjänst och beroendemottagningen. I något fall har samverkan skett med boendestödet för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, när en kund har bytt boendestöd. I övrigt sker inget samarbete med denna verksamhet.

5. Uppföljning och utvärdering av verksamheten

Det finns skriftlig verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Dessa upprättas gemensamt med enhetschefens övriga verksamheter. I verksamhetsberättelsen sker ingen konkret uppföljning av tidigare års mål och man pratar inte om egenkontroll (delar av inbyggd utvärdering i ett kvalitetsledningssystem). Ett utvecklingsarbete av verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner via systemet Stratsys pågår generellt sett inom produktionsförvaltningens område.

Målen för verksamheten är att ha hög kontinuitet i boendestödet. Samtidigt vill man undvika att kunden blir beroende av en personal. Målen som Vård- och omsorgnämnden har satt upp för verksamheten är inte kända. Boendestödet känner att de redan har en väl fungerande verksamhet. Det man vill förbättra handlar mest om administrativa rutiner, såsom att det blir problematiskt när beslut om boendestöd går ut men det är självklart att insatsen ska fortsätta ändå, eller att själva hanteringen av tidsregistreringssystemet Intraphone upplevs som besvärligt.

Förbättringsmöjligheter, uppföljning och utvärdering:

- Utveckling av verksamheten. Boendestödet ska ha ett system för egenkontroll där resultat utvärderas och nya mål följer. Verksamheten behöver kunna redovisa att de arbetar med att ständigt förbättra sin verksamhet.

6. Fel & brister och synpunkter & klagomål

Det finns skriftliga rutiner för rapportering enligt lex Sarah, däremot saknas blanketter vid uppföljningstillfället. Personalen är väl medveten om sin skyldighet att rapportera missförhållanden, eller risker för sådana. Det har bara gjorts någon enstaka rapport på flera år.

Ungefär vartannat år följer verksamheten upp vad kunderna tycker via enkäter. Det brukar vara en hög nöjdhet. Det finns rutiner för synpunkter och klagomål, men dessa används sällan. Kunderna för fram sina synpunkter muntligen, och personalen åtgärdar problem utan att alltid dokumentera det.

Viss kontakt sker också med anhöriga och gode män. Personalen upplever att det förekommer att gode män vill andra saker med boendestödet än vad syftet är. När det händer kan boendestödet söka stöd hos överförmyndaren om det behöver klargöras vad den gode mannens uppdrag är.

Förbättringsmöjligheter, synpunkter och klagomål:

- *Dokumentera synpunkter.* Synpunkter och klagomål från kunder, anhöriga och gode män ska dokumenteras som synpunkter och klagomål.
- *Missförhållanden.* Det behöver finnas blanketter för rapportering enligt lex Sarah lättillgängligt och kända av alla i personalgruppen.

7. Dokumentation

Personalen dokumenterar genomförandet av insatser i verksamhetssystemet Procapita. Där finns genomförandeplaner och löpande dokumentation. Viss information finns också på papper i pärmar, t ex viktiga fakta samt kontaktuppgifter till kund och anhöriga. Pärmarna förvaras i låst skåp på personalens kontor, som också är låst när personalen är borta. Enligt personalen vet kunderna om att de får läsa dokumentationen, men det är ingen som gör det.

8.

Uppföljning av Skogstäppan

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2014-06-03

Dnr VON 2014/0004

Uppföljning av Skogstäppan

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

att godkänna föreliggande rapporter

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämnden följer fortlöpande upp verksamheter. Sakkunnig inom funktionshinder och medicinskt ansvarig sjuksköterska har genomfört uppföljning av Skogstäppan, bostad med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning. Verksamheten bedrivs enligt Socialtjänstlagen (SoL).

Skogstäppan bedrivs av Akida omsorg AB efter upphandling av Vård- och omsorgsnämnden.

Förvaltningens slutsatser

Resultatet av uppföljningen finns i bifogad rapport. Vid uppföljningen framkom vissa förbättringsområden som verksamheten behöver utveckla. Sakkunnig inom funktionshinder följer upp resultatet av arbetet i verksamheten under sen höst 2014 i samband med avtalsuppföljning gemensamt med upphandlingsenheten.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporterna.

Bilagor

Bilaga 1, Uppföljning av Skogstäppan 2014-06-03

Bilaga 2, Uppföljning av hälso- och sjukvårdsrutiner på Skogstäppan

Birgitta Almén

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Sara Eriksson

Sakkunnig inom funktionshinder

Expedieras

Akida omsorg AB

Uppföljning av Skogstäppan

Verksamhet: Skogstäppan, bostad med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning, Åkersberga

Huvudman: Österåkers kommun

Sammanfattning

Verksamheten vid Skogstäppan uppfyller i stort de krav som ställs enligt avtal och lagar med tillhörande föreskrifter. Under uppföljningsperioden har upprepade kontakter med och besök i verksamheten skett, och påpekanden från förvaltningen har åtgärdats. Exempel är beredskap för att bemanna efter behov och att klargöra rutiner och ansvar för verksamhetens hälso- och sjukvårdsansvar.

Socialförvaltningen kommer gemensamt med upphandlingsenheten att göra ytterligare avtalsuppföljning i verksamheten under hösten 2014. I samband med den kommer de tidigare förbättringsområdena att granskas särskilt.

Bakgrund, syfte och metod

Akida Omsorg AB driver bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer med psykisk funktionsnedsättning vid Skogstäppan på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden. En upphandling genomfördes 2013 vilket resulterade i ett avtal som löper till 2016 med möjlighet till tre års förlängning. Innehållet i verksamheten regleras genom avtalet mellan nämnden och Akida samt genom innehållet i SoL inklusive tillhörande föreskrifter.

Vård- och omsorgsnämnden följer upp verksamheten genom uppföljning som genomförs av sakkunnig inom funktionshinder på socialförvaltningen samt medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Verksamheter i kommunal regi och enskilda verksamheter med avtal enligt LOV eller entreprenadavtal enligt LOU följs upp på lika villkor. Medicinskt ansvarig sjuksköterska granskar delar av verksamheten som rör hälso- och sjukvårdslagen.

Denna uppföljning har genomförts genom

- intervju med enhetschefen
- intervju med personal
- oannonserat besök
- granskning av rutiner och dokumentation på enheten
- genomgång av enhetens lokal

Uppföljningen har pågått under fem månader, och inkluderat utredning av flera klagomål som inkommit under perioden. Det har också genomförts två avtalsuppföljningar, där sakkunnig, medicinskt ansvarig sjuksköterska och uppföljningsenheten har träffat ledningen för Akida för att säkerställa att avtalet

följs. Information från dessa aktiviteter sammantaget ligger till grund för rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Skogstäppan är en bostad med särskild service för vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning. Den enskilde får beslut om insatsen från biståndshandläggaren hos Vård- och omsorgsnämnden.

Vård- och omsorgsnämnden är huvudman för Skogstäppan, men har efter upphandling lämnat över driften av verksamheten till Akida Omsorg AB. Akida är ett företag som beskriver sig som ”det lilla och enkla alternativet som skapar trygghet genom pålitlighet och glädje”. Akida driver åtta boenden enligt SoL och tre boenden enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) spridda över landet. Skogstäppan är det enda uppdrag som Akida har på entreprenadavtal.

På Skogstäppan bor det sju personer i varsin lägenhet. Det finns gemensamhetsyta i form av ett vardagsrum samt ett kök. Det finns en angränsande byggnad som används för vissa aktiviteter. Skogstäppan ligger cirka två kilometer från Åkersberga centrum, bredvid Åkers Runö station. Man kan ta sig dit via tåg eller buss, och sedan promenera 0,5-1 km. Verksamheten ska vara bemannad dygnet runt enligt avtal.

Resultat av granskningen

1. Lokaler

Skogstäppan finns i en nyrenoverad byggnad. En del av byggnaden, med två lägenheter, är tillbyggd 2014. Lägenheterna är fullvärdiga med badrum och kök. Det finns två ingångar till gruppboenden, och varje lägenhet har en egen ingång inifrån gruppboendet. De gemensamma ytorna är anpassade för de boende och räcker väl till i storlek. Det finns också en förrådsbyggnad med fönster på tomten, som är inredd för aktiviteter. Tomten är stor, inhägnad av buskage och med gräsmatta.

Det finns två personalrum, ett kontor och ett sov/jourrum. Dessa ytor räcker väl till för ändamålet, enligt personalen. Det enda som kan saknas, är en möjlighet till mötesrum t ex för att ha möten med anhöriga eller andra besökare. Dessa möten hålls oftast i köket, vilket betyder att det utrymmet då blir tillfälligt oåtkomligt för de boende.

2. Boende

Målgruppen för boendet är vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning. För att ha rätt till insatsen bostad, ska funktionsnedsättningen vara långvarig och orsaka stora konsekvenser i vardagen. Det bor sju personer på Skogstäppan. Några av dem har tidigare bott i ordinärt boende, några av dem har bott på hem för vård och boende (HVB).

Alla boende har en kontaktperson utsedd, som har huvudansvaret för att stödja personen med t ex kontakter med anhöriga eller hälso- och sjukvård. Kontaktpersonen har även huvudansvaret för dokumentationen. Man upprättar rutiner för hur personalen ska agera om en boende t ex försvinner, likaså om personen inte öppnar dörren. Det finns en överenskommelse med varje boende kring om personalen får gå in med nyckel eller inte.

För privata medel (den boendes pengar) har personalen fullmakt eller överenskommelse med god man eller förvaltare där det är aktuellt.

Den enskilde kan välja om denne vill äta själv och sköta sin egen mathållning, eller delta i gemensamma måltider. Detta går att bestämma per måltid. Väljer man gemensam mathållning, så går det också att äta mellanmål när man är hungrig. Kostnaden för måltiderna faktureras den boende i efterhand. Vissa av de boende har mål som handlar om att öka självständigheten runt mathållningen. Personalen är utbildad i livsmedelshygien och är uppmärksamma på nutritionsproblem.

Ett par av de boende har daglig sysselsättning. De allra flesta är hemma dagtid. Enligt personalen har man gott om tid att följa med de boende på olika typer av besök. Det finns också mycket utrymme i tid för att utföra aktiviteter, både individuellt och i grupp. Det man upplever som ett problem är att de flesta boende inte vill göra aktiviteter, och att några har svårt med att klara transporter med allmänna färdmedel eller färdtjänst. Det upplevs som en brist att verksamheten inte har tillgång till bil. Man arbetar aktivt med att motivera och med att hitta attraktiva förslag. Man har strategier för att främja hälsoperspektivet, t ex genom att göra utomhusaktiviteter. Under våren har man inrett ett utrymme i ett angränsande hus till aktivitetsrum, och man ska också satsa på att utveckla sysslor i trädgården.

Det finns informationsmaterial om enheten. Man erbjuder inget särskilt stöd till anhöriga. Generellt har man god kontakt med anhöriga, men det finns också anhöriga som tycker att omsorgen brister. Klagomål angående detta har inkommit. Vid utredning framkom att anhöriga har andra förväntningar på vad personalen och boendeinsatsen kan åstadkomma. Ibland önskas från anhöriga att personalen kan ge mer ingripande omsorg, något som de är förhindrade till med tanke på att socialtjänstlagen är en lagstiftning som bygger på frivillighet.

3. Personal

På Skogstäppan finns sex tillsvidare tjänster. Enhetschefen har haft svårigheter med att tillsätta dem med kvalificerad personal. Viss personalomsättning har också skett. Kompetenskravet för att arbeta på Skogstäppan är undersköterskeutbildning med metanskötarinriktning eller motsvarande, på gymnasienivå. En viss erfarenhet är också nödvändig. I maj 2014 blev den sista tillsvidare tjänsten tillsatt med utbildad personal. Man har i mellanperioden använt samma vikarier regelbundet.

Vikarier uppger att introduktionen har fungerat mycket bra. Det finns tydliga rutiner som man går igenom. Man arbetar inte ensam förrän man är ”varm i kläderna” och arbetar därför inte natt under den första anställningstiden. Man är också noga med att introducera ny personal i vad man gör vid oväntade händelser. Även risker går igenom.

Personalgruppen har kontinuerlig handledning av en kompetent handledare. Utbildning sker dels genom verksamheten, dels genom att personalen har eget ansvar för att bevaka utvecklingen på området. Vid besökstillfällena fanns ingen kompetensutvecklingsplan, vare sig för individer eller för enheten.

Det finns rutiner för arbetsskada och för säkerhet. Personalen har larm som är kopplade till SOS. Frånvaron bland personalen är normal och består mest av vård av barn. Det finns rutiner för larm på icke kontorstid och en chefskedja inom företaget.

Vid ett oannonserat besök fanns det två personal på plats, detta stämde överens med schemat. Enligt personalen hade det varit full personalstyrka hela veckan tidigare. I samband med utredning av ett klagomål, som bland annat rörde bemanningen, skickade verksamheten in listor på den faktiska bemanningen. Denna stämde också överens med det tidigare inlämnade schemat.

Diskussion har förts med enhetschefen vad gäller nattbemanningen. Vid ett tillfälle när en person skulle flytta in på boendet rådde tveksamhet från verksamhetens sida kring möjligheten att tillgodose behovet på natten då personalen har sovande jour. Det har därefter tydliggjorts för ansvariga för verksamheten att de är skyldiga att bemanna med vaken nattpersonal om behov av detta finns.

Tveksamheter har också funnits vad gäller verksamhetens ansvar för hälso- och sjukvård. En diskussion har förts med ledningen för att klargöra deras ansvar.

Enhetschefen har ansvar för Skogstäppan samt för en verksamhet till. Enhetschefen är på plats på Skogstäppan cirka en dag per vecka. Enligt personalen är enhetschefen alltid nåbar via telefon. Det finns också en platsansvarig person. Den personen arbetar på schema samt har administrativa uppgifter, och sköter den dagliga planeringen av verksamheten. Enhetschefen är sjuksköterska, och den platsansvarige personen är sjukgymnast.

Förbättringsmöjligheter, personal:

- Kompetensutvecklingsplan ska finnas för personalgruppen.

4. Samverkan och samarbete

Enhetschefen och personalen uppger att man har ett bra samarbete med biståndshandläggarna. Detta bekräftar även biståndshandläggarna. De har haft mycket kontakt under uppstartsperioden, och handläggarna har besökt boendet minst en gång per månad.

Också med sysselsättningsverksamheter har personalen kontakt, där det behövs för de boendes skull.

Visst samarbete sker också med specialistvården inom psykiatri, både med öppenvården och med slutenvården. Detta fungerar enligt personalen bra. Man har även haft stöd av primärvården och AktivaRe. Med de senare finns en samverkansöverenskommelse som reglerar köp av verksamhet.

Förbättringsmöjligheter, samverkan och samarbete:

- Verksamheten behöver förtydliga sitt samarbete med primärvården vad gäller sjuksköterske-, arbetsterapeut- och sjukgymnastinsatser. En redovisning av strukturen kommer att skickas till beställaren.

5. Uppföljning och utvärdering av verksamheten

Verksamheten har ett genomarbetat kvalitetsledningssystem som finns i företaget. Personalen har god kännedom om delarna i kvalitetsledningssystemet. Där finns rutiner för uppföljning av verksamhet bland annat genom brukarenkäter och verksamhetsberättelser. En brukarenkät har genomförts sedan uppstarten, men svarsfrekvensen var låg. Enhetschefen arbetar med att höja den till nästa gång.

Då verksamheten har varit i drift enbart i ett drygt halvår, har någon sammanställning av kvalitetsarbetet inte gjorts ännu.

6. Fel & brister och synpunkter & klagomål

Rutin för rapportering av missförhållande enligt lex Sarah finns. Det var oklart för personalen var blanketten för rapporten fanns vid besökstillfället.

Det finns rutiner för och blanketter för synpunkter och klagomål. Dessa används sällan. Personalen tar emot synpunkter och klagomål i den dagliga verksamheten och försöker lösa problem när de kommer. Det finns också ett system för avvikelser inom verksamheten.

Förbättringsmöjligheter, synpunkter och klagomål:

- Dokumentera synpunkter. Personalen hanterar synpunkter från anhöriga och gode män, men dessa dokumenteras inte som synpunkter i det system som verksamheten har. Det gör att det är svårt att dra generella slutsatser om förbättringsområden.
- Blanketten för rapportering enligt lex Sarah ska vara väl känd av all personal.

7. Dokumentation

Verksamheten dokumenterar i företagets verksamhetssystem Safedoc. Man upprättar genomförandeplaner där, och för social journal. Enligt personalen finns det gott om tid för dokumentation i vardagen. Genomförandeplaner finns för alla boende, även om de kan vara preliminärt upprättade vid nyinflytt. Mål finns redovisade i genomförandeplanen. Kvaliteten på dessa mål varierar, men kan handla om matsituationen, tidsuppfattning på dygnet, eller hygien. Ibland finns

ledning att få från beställningen av insatsen från biståndshandläggaren, men inte alltid.

Biståndshandläggaren får genomförandeplanen i ett underskrivet exemplar. Det är tveksamt om den boende vet om att han eller hon har rätt att läsa sin dokumentation.

Förbättringsmöjligheter, dokumentation:

- Det ska finnas en rutin för att informera den boende om att denne har rätt att läsa sin dokumentation. Informationen ska ges kontinuerligt.

Uppföljning av hälso- och sjukvårdrutiner på Skogstäppan

Närvarande vid mötet var verksamhetschef som också är ansvarig sjuksköterska, enhetschef, sakkunnig funktionshinder och medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Bakgrund

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för att kontinuerligt följa upp kvaliteten avseende hälso- och sjukvård inom kommunens särskilda boenden.

Syftet med uppföljningen är att tillse att vårdtagarna får en god och säker hälso- och sjukvård och att riktlinjer för hälso- och sjukvården följs och att lokala rutiner har upprättats för att säkra vården.

Organisation och samarbete

Riktlinjer för hälso- och sjukvård i Österåkers kommun finns på enheten, ska följas av all berörd personal.

Sjuksköterska finns tillgänglig på plats eller per telefon dygnet runt årets alla dagar.

Enhetschefen för verksamheten är sjukgymnast, vid verksamhetsbesöket saknades tillgång till arbetsterapeut i verksamheten. Denna brist har åtgärdats genom avtal med Aktiva Re.

Läkemedelshantering

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården skall följas. Lokala rutiner för läkemedelshantering finns, den enskildes läkemedel förvaras i medicinskåp i respektive lägenhet. Övriga mediciner förvaras i låst skåp på enhetens expedition dit endast behörig personal har nyckel.

Delegering sker enligt gällande rutiner.

Avvikelser

Lokala rutiner för avvikelshantering finns på enheten.

Dokumentation

Dokumentation av hälso- och sjukvård sker i Skogstäppans verksamhetssystem.

Hygien

Basala hygienrutiner ska följas på verksamheter, vid uppföljningsmöte fördes en diskussion om följsamheten till basala hygienrutiner, personal ska inte ha nagellack när de arbetar. Rutiner för livsmedelshantering och matlagning finns.

Sammanfattning

Rutiner för hälso- och sjukvård finns på enheten, brist på tillgång till arbetsterapeut har åtgärdats genom avtal med Aktiva Re.

10.

**Sammanlagning av FoU Nordost och
FoU Seniorium samt införande av
verksamhetsområdet funktionsnedsättning
som ett nytt FoU-uppdrag**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2014-05-27

Dnr VON 2014/0054-705

Sammanslagning av FoU Nordost och FoU Seniorium samt införande av verksamhetsområdet funktionsnedsättning som ett nytt FoU-uppdrag

Sammanfattning

Nordostkommunernas socialchefer har tagit initiativ till två utredningar som berör de gemensamma FoU¹-verksamheterna². En utredning avser frågan om nuvarande två FoU-verksamheter kan slås ihop till en gemensam organisation. Den andra utredningen avser förutsättningarna att utöka FoU:s uppdrag till att omfatta även frågor rörande omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. FoU Nordost och FoU Seniorium slås ihop till en FoU-organisation från och med 1 januari 2015.
2. Godkänna Danderyds kommun som huvudman för FoU-organisationen.
3. Godkänna området funktionsnedsättning som ett nytt uppdrag inom FoU.
4. Uppdra åt socialchefen att teckna avtal med i FoU-verksamheten ingående parter, under förutsättning att samtliga parter godkänner förslag till avtal.

Bakgrund

FoU Nordost och FoU Seniorium

FoU Nordost bedriver sedan 2003 praktiktäna forskning och utvecklingsinsatser inom individ- och familjeomsorgen samt socialpsykiatri åt kommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna och Österåker samt städerna Lidingö och Vaxholm. FoU Nordost har 2,75 tjänster samt ytterligare projektjänster vilka bekostas genom olika former av bidrag. FoU-enhetens verksamhet omfattar bl.a. forskningsrapporter, olika utvecklingsarbeten, nätverksträffar, föreläsningar och arbetande seminarier.

FoU Seniorium startade 2007 och har, med undantag av Norrtälje, samma ägarkommuner som FoU Nordost. Förutom kommunerna/städerna så är även landstinget huvudman, vilket är en skillnad mot FoU Nordost. Genom praktiktäna forsknings- och utvecklingsinsatser ska FoU Seniorium utgöra en resurs för utvärdering och utveckling av vård, omsorg, rehabilitering, stöd och service till äldre människor. Inom FoU Seniorium finns tre heltidstjänster, visstidsanställda för specifika projekt och timanställda.

FoU-verksamheterna delar lokaler vid Mörby centrum i Danderyd. Lidingö stad är sedan september 2013 huvudman för båda verksamheterna.

---

¹ Forskning och utveckling

² FoU Nordost och FoU Seniorium

Tjänsteutlåtande

De har var sin chef och var sin styrgrupp bestående av förvaltningschefer. I FoU Senioriums styrgrupp finns även Stockholms läns landsting representerat. Flertalet förvaltningschefer är med i båda styrgrupperna.

Verksamheterna bedrivs skilt och oberoende av varandra. Ett visst samarbete finns när det gäller missbruks- och beroendefrågor och vid samordning av ett nätverk för utredare och motsvarande funktioner från nordostkommunerna.

Organisationsöversyn

Under organisationsöversynen har synpunkter lämnats från socialchefsgruppen, Elisabeth Höglund, landstingets representant i FoU Senioriums styrgrupp, samt chefer och personal inom FoU-verksamheterna.

Socialcheferna

Socialchefsgruppens bedömning och förslag är att de båda verksamheterna slås ihop till en gemensam FoU-organisation. Argument som framförs är:

- Socialtjänstens olika verksamhetsområden och frågor går in i varandra och berörs av båda FoU-verksamheterna. Ett samgående kan underlätta i olika kontakter samt när det gäller arbetssätt och utvecklingsfrågor som många gånger är samma oavsett verksamhetsområde.
- Båda verksamheterna skulle kunna lära av varandra.
- En sammanslagning kan komma att ge olika synergieffekter. Det kan också bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser.
- Möjlighet att forma en gemensam processinriktad organisation utifrån behov som finns och uppstår.
- Möjlighet till nytänkande och att se över tjänster, kompetens och arbetssätt. Olika kompetenser kan användas utifrån projekt, uppdrag och behov. T.ex. kan en kommunikationsbehövas då kommunikering med omvärlden är en strategisk viktig uppgift för en FoU-verksamhet.
- Om området funktionsnedsättning ska in i FoU är det lämpligt med en ny organisation.
- Verksamheterna och personalgrupperna finns i gemensamma lokaler och har samma huvudman vilket underlättar ett samgående.
- Båda enheterna är små med få anställda och därigenom sårbara.

Socialchefsgruppen bedömer att en ny gemensam FoU-organisation kan starta den 1 januari 2015. Den nya FoU-organisationen kommer ha Danderyds kommun som ny huvudman och ha namnet FoU Nordost.

Landstinget

Elisabeth Höglund, handläggare inom avdelningen för närsjukvård, representerar landstinget i FoU Senioriums styrgrupp. Landstinget har inte några invändningar mot en gemensam FoU-organisation. Det som är centralt för landstinget är att dess ekonomiska del och övriga engagemang även fortsättningsvis kommer äldreområdet till del.

Tjänsteutlåtande

FoU-personal

FoU-verksamheternas chefer och medarbetare ser såväl möjligheter som farhågor inför en ihopslagning. Synpunkter som framförts är:

- Det finns fördelar med en gemensam organisation genom att verksamheterna kan dra nytta av varandras arbeten, kompetens, erfarenheter och nätverk.
- Forskningskompetens och inriktning inom de båda FoU-verksamheterna kan gynnas av en sammanslagning genom en större kritisk massa och en större arbetsgrupp.
- Funktionellt för kommunerna skulle en gemensam organisation innebära en styrgrupp för hela socialtjänstområdet och en tydligare organisation för FoU-verksamheten i stort. Det kan innebära en helhetssyn över socialtjänstområdet och man kan söka bidrag för utvecklingsprojekt över hela det sociala fältet. En gemensam organisation kan också bidra till en övergripande inriktning/ansats för FoU-arbetet oberoende organisatorisk tillhörighet.
- Det är inte så många personer som arbetar inom de båda enheterna och det kan vara lättare att vara chef för fler personer. Idag är båda FoU-cheferna chef för en liten personalgrupp.
- Det är inte ändamålsenligt att ha en gräns mellan FoU-verksamheterna vid 65 år, många frågor och områden är gemensamma och berör vuxna personer oavsett ålder.
- Det är angeläget att olika inriktningar, arbetsätt, fokus och målgrupper har sin plats och sitt utrymme även i en gemensam organisation och att där finns nödvändiga specialistkunskaper.

Båda personalgrupperna framför att det vid en sammanslagning är viktigt att säkerställa att det finns en balans mellan de båda verksamhetsområdena³ och att inget ansvarsområde prioriteras bort. Man framhåller också chefskapets betydelse i att få ihop två verksamheter till en.

Området funktionsnedsättning

Under utredningen av frågan om området funktionsnedsättning som ett nytt FoU-uppdrag har intervjuer hållits med Kristina Engwall, chef och forskningsledare inom FoU Södertörn, projektledarna Nina Larsson och Elisabeth Lauritzen från FOU nu, Katarina von Greiff, chef för FoU Nordost och tf chef för FoU Seniorium samt IngBritt Rydeman, tidigare chef för FoU Seniorium.

För att få en uppfattning om kommunernas synpunkter och behov har ansvariga chefer inom berörda verksamheter i kommunerna ombetts att besvara en enkel enkät och där lämnat exempel på behov av utvecklingsfrågor som en FoU-verksamhet skulle kunna arbeta med inom området, se bilaga.

Samtliga intervjuade är överens om att frågor rörande omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett angeläget område som behöver stöd i utvecklings- och forskningsfrågor. Många brukare omfattas och berörs av insatser, ofta under lång tid. Området är eftersatt forskningsmässigt. Det har inte funnits särskilt mycket statliga medel att söka till forskning eller till projekt för kunskapsutveckling. Det finns behov av utveckling och kompetenshöjning. En stor del av personalen är utbildade, en stor andel chefer saknar högskoleutbildning. Idag är det svårt att få vetskap om ny kunskap som finns, om vad som är på gång inom området. En ökad tillvaratagen kunskap skulle leda till en förhöjd kvalitet och ett bättre resultat.

---

³ Äldreområdet respektive individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri.

Tjänsteutlåtande

Nya frågor och ställningstaganden uppstår för kommunerna. T.ex. lever gruppen personer med funktionsnedsättning allt längre. Vården och omsorgen behöver därför anpassas till den äldre funktionsnedsatta personens situation och kommer även att bli en fråga för äldreomsorgen. Frågorna rör både kompetens och ansvar, inte enbart inom kommunen utan även mellan kommun och landsting.

Av de lämnade enkätsvaren från kommunerna framkommer att man i verksamheterna ser positivt på möjligheten att området funktionsnedsättning blir ett uppdrag för FoU och att det finns ett stort antal förslag på utvecklingsfrågor kring t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser.

För att ett utvecklingsarbete ska ge avtryck i kommunernas verksamheter görs bedömningen att en forskartjänst på 50 % behövs med huvudinriktning mot frågor rörande funktionsnedsättning.

Ekonomiska aspekter

Såväl organisationsförändringen som FoU:s nya uppdrag rörande funktionsnedsättning, inklusive forskartjänsten på 50 procent, sker inom den kostnad som idag föreligger för varje ägarkommun.

Övervägande

Bedömningen görs att det är möjligt och lämpligt att slå ihop de båda FoU-verksamheterna till en gemensam organisation med ett brett uppdrag, en gemensam chef och styrgrupp. Olika perspektiv och ansvarsområden kommer att finnas kvar inom den nya organisationen. Synergieffekter och samordningsvinster kan komma att ske. En sammanslagning kommer att bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser.

Den nya FoU-organisationen kommer att ha namnet FoU Nordost och ha Danderyds kommun som ny huvudman.

En lämplig tidpunkt för organisationsförändringen är den 1 januari 2015. Det bedöms då finnas tillräcklig tid för förberedelse. Ett nytt avtalsförslag kommer att tas fram under hösten 2014.

I det vidare planeringsarbetet kommer dialogen med berörd FoU-personal att vara en viktig del i den nya organisationens utformande.

Området funktionsnedsättning som nytt FoU-uppdrag

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett omfattande och angeläget område för socialtjänsten. Det berör alla åldersgrupper. Ett stort antal personer och familjer berörs av olika insatser, ofta under flera år. Området är idag det enda inom socialtjänsten som inte ingår i någon av de nuvarande två FoU-verksamheterna. Likt socialtjänstens övriga verksamhetsområden har frågor om fysisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning behov av utvecklingsinsatser. Detta visar inte minst kommunernas förslag på olika utvecklingsområden och intervjukommentarerna om behövliga utbildningsinsatser till personal och behovet av kunskapsutveckling angående t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser.

Tjänsteutlåtande

Förvaltningens slutsatser

Nordostkommunernas socialchefer har tagit initiativ till två utredningar som berör de gemensamma FoU-verksamheterna. En utredning avser frågan om nuvarande två FoU-verksamheter kan slås ihop till en gemensam organisation. Den andra utredningen avser förutsättningarna att utöka FoU:s uppdrag till att omfatta även frågor rörande omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Bedömningen görs att det är möjligt och lämpligt att slå ihop de båda FoU-verksamheterna till en gemensam organisation med ett brett uppdrag, en gemensam chef och styrgrupp. Olika perspektiv och ansvarsområden kommer att finnas kvar inom den nya organisationen. Synergieffekter och samordningsvinster kan komma att ske. En sammanslagning kommer att bidra till ett ökat samarbete i olika frågor och ett bättre utnyttjande av administrativa och ekonomiska resurser.

Organisationsförändringen föreslås träda ikraft den 1 januari 2015 och ha Danderyds kommun som huvudman.

Frågor rörande omsorgen om personer med funktionsnedsättning är ett omfattande och angeläget område för socialtjänsten. Det berör alla åldersgrupper. Ett stort antal personer och familjer berörs av olika insatser, ofta under flera år. Området är idag det enda inom socialtjänsten som inte ingår i någon av de nuvarande två FoU-verksamheterna. Likt socialtjänstens övriga verksamhetsområden har frågor om fysisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning behov av utvecklingsinsatser angående t.ex. arbetsmetoder, förhållningssätt och nya diagnoser. Området funktionsnedsättning föreslås bli ett nytt ansvarsområde inom FoU-verksamheten.

Bilagor

1. "Området funktionsnedsättning som nytt FoU-uppdrag", 2014-05-22

Anne Simmasgård
Socialchef

**BILAGA, Området funktionsnedsättning som
nytt FoU-uppdrag
2014-05-22**

**Förslag på utvecklingsfrågor från chefer inom området
funktionsnedsättning**

- Kompetensutveckling - anordna seminarier och utbildningar inom aktuella områden
- Samverkan och erfarenhetsutbyte mellan kommunerna
- Stödja nätverksarbete för utveckling
- Stöd i att implementera nya riktlinjer
- Stöd i att vara aktiva i forskningsprojekt
- Hålla i och samordna olika prioriterade utvecklingsprojekt
- Sprida goda lösningar så att vi inte uppfinner hjulet gång på gång, utan lär oss av varandra inom samma område
- Sammanställning av aktuell forskning inom hela LSS-området, funktionsnedsättningarna, diagnoserna (barn och vuxna). Vad händer inom forskningen samt utbildningar utifrån denna aktuella forskning
- Arbetsätt och metoder i arbetet med personer som har en funktionsnedsättning
- Daglig verksamhet enligt LSS, där de traditionella verksamheterna inte överensstämmer med ungdomars behov idag. Ungdomarna vill ofta ha en arbetsliknande verksamhet och helst ett riktigt arbete. Hur kan detta uppnås?
- Handläggning, behovsbedömning, bedömningsinstrument (vuxna och barn)
- Fördjupning/utbildning inom juridik/praxis
- Samverkansfrågor rörande skola-BUP-Habiliteringen-BVC-Psykiatri, även primärvård och leverantör
- Frågor rörande bemötande
- Instrument och metoder för uppföljning och utvärdering av barnperspektivet och hur man kan stödja barn i att uttrycka önskemål gällande insatser
- Så kallade "hemmasittare" är ofta barn som tillhör LSS personkrets. Hur kan dessa barn och ungdomar få ett tidigt professionellt stöd?
- Krisbearbetningens betydelse för livskvaliten
- Vågar ut i arbete och studier
- Många personer med högfungerande autism/Aspergers syndrom fastnar idag hos Arbetsförmedlingen, väntar länge på stödinsatser därifrån och när de sedan inte kommer vidare så söker de daglig verksamhet enligt LSS istället. Många skulle kunna fungera i arbetslivet med rätt stöd, krav på rätt nivå och anpassning av arbetsplatsen
- Utveckling av tekniska hjälpmedel för arbetslivet
- Hur skapa sysselsättning och arbeten till personer med neuropsykiatrisk diagnos
- Utvecklingsinsatser som innebär stöd i att utvärdera den egna verksamheten
- Framtagande av jämförbara kvalitetsparametrar
- Ledningssystem inom kvalitetsarbetet för funktionshinderområdet
- Modernisering av synen på personer med funktionsnedsättning, framför allt inom socialtjänst och skola
- Balansgången personalens kompetens – brukarnas självständighet
- Våld i nära relationer avseende personer med funktionsnedsättning

11.

**Attestförteckning Vård- och
omsorgsnämnden 2014**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2014-06-09

Dnr VON 2014/0055-002

Attestförteckning Vård- och omsorgsnämnden 2014

Sammanfattning

I enlighet med attest- och utanordningsreglemente ska nämnden utse eller uppdra till förvaltningschef att utse beslutsattestanter och ersättare för dessa. Attesterna avser samtliga Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområden och beslutsattestanterna utgörs av respektive chef inom de olika ansvarsområdena. Ersättaren utgörs av närmast överordnad. Dessutom föreslås Vård- och omsorgsnämnden att delegera till socialchefen att vid behov utse beslutsattestanter och ersättare under året.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Godkänna beslutsattestanter enligt attestförteckning för Vård- och omsorgsnämnden 2014.
2. Godkänna generell attestträtt för socialchef och controller inom Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområde.
3. Bemyndiga socialchefen att utse beslutsattestanter och ersättare under året.

Bilagor

1. "Attestförteckning Vård- och omsorgsnämnden 2014"

Anne Simmasgård
Förvaltningschef

Lisen Moll
Controller

Attestförteckning Vård- och omsorgsnämnden 2014

Beslutsattestant	Ansvaret	Ansvaret för verksamhetsområdet	Underskrift beslutsattestant
Anne Simmasgård, Socialförvaltning	51000	Vård- och omsorgsnämndens ordförande	
Anne Simmasgård, Socialförvaltning	51100	Socialchef	
Birgitta Almén, Socialförvaltning	51400	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	
Lea Vaattovaara, Personligt ombud	53100	Chef Personligt ombud	
Sara Eriksson, Socialförvaltning	51300	Sakkunnig funktionshinder	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52100	Chef Biståndsenheten	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52200	Biståndshandläggare särskilt boende	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52300	Biståndshandläggare hemtjänst	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52400	Biståndshandläggare psykiatri	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52500	LSS-handläggare barn	
Sigbritt Sundling, Biståndsenheten	52600	LSS-handläggare vuxna	
Susanne Öhrling, Socialförvaltning	51200	Sakkunnig äldreomsorg	